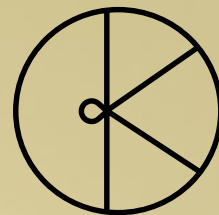

Konstnären

CARL JOHAN
DE GEER ÄR
KONSTNÄREN

KONSTNÄRERNA
I POLITIKEN
Bidrar med fantasi
och nya perspektiv

EDI RAMA
Konstnären som blev
premiärminister

SÅ PÅVERKAR KONSTEN
Verk som skapat
politisk förändring

»Världen är fortfarande orättvis och det blir bara värre och värre.«

CARL JOHAN DE GEER

Konst kräver kreativitet – och de rätta materialen.

Sveriges stora nätbutik för konstnärsmaterial
med över 12 000 artiklar.

**boesner erbjuder 10% rabatt
för alla medlemmar i KRO/KIF**

Detta förutsätter att man i förhand anmäler
sig hos kundservicen med telefonnummer
0304 666036 eller hos [sverige@boesner.com](mailto: sverige@boesner.com)

CARL JOHAN DE GEER:

”Jag skulle aldrig göra en brimmande flagga i dag, jag arbetar mer subtilt.”

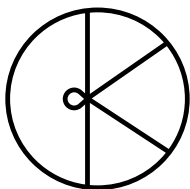
sidan 16.

GESTALTAREN **Salad Hilowle** har väckt liv i det gamla polishuset i Tierp, sidan 6.

KONST-
VERK SOM
FÖRÄNDRAR:
Kan ett konstverk leda till verklig politisk förändring? **Robert Stasinski** skriver om det långvariga men diffusa äktenskapet mellan konst och politik, sidan 32.

REFLEKTION: **Sara Abdollahi** skriver ner tio punkter om konst och politik [...] Problemet är snarare att många människor lider av vanföreställningar kring konst. Att den måste göra si eller så. Helst det just jag kräver av den. Och det gör vi hela tiden, kräver, i form av förenklade uppfattningar, kända slogans, kort och klickvänligt, stereotyper och senaste trenden. Men konstens fördel är att ingen kan äga den [...] Sidan 48.

EDI RAMA: Så blev en konstnär Albaniens premiärminister, sidan 30.

BILDUPPHOVS RÄTT: **”Ser vi början på slutet för nätjättarnas ansvarslösa attityd?”** sidorna 56-58.

FORTFARANDE POLITISK: **Carl Johan De Geer** är numrets konstnär, sidan 16.

KONSTPOLITISKA SKALAN: Politisk och konstnärlig radikalitet sammanfaller inte alltid, skriver **Jon Brunberg**, sidan 46.

FORSKAREN **Petra Bauer** vill hitta nya former för konstnärlig forskning, sidan 9.

KONSTNÄRERNA I POLITIKEN: Fantasi, oväntade perspektiv och hög hippfaktor – det kan konstnärer bidra med i partipolitiken. **KONSTNÄREN** pratar med fem konstnärer som också är politiker, sidan 24.

KONSTPOLITIK: Vilken konst gillar våra kulturpolitiker? Enkät, sidan 12.

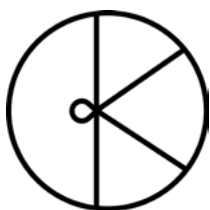
KROPPENS FÄRG I KONSTEN: Vitheten i konstvärlden avspeglas i konstverkens motiv, sidan 42.

KONSTNÄRERNAS RIKSORGANISATION
MEDLEMSIDOR, sidorna 52-55
Katarina Jönsson Norling och Sanna Svedestedt Carboo:

”Vem ska företräda dig inom Konstnärernas Riksorganisation?”

Sofia Curman: Det är ett gott tecken att konsten blivit en del av en bredare samhällsdebatt.

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Sofia Curman
Formgivare: Markus Edin
Redaktör sid 7-11:
Nora Hagdahl
Medarbetare i detta nummer: Sara Abdollahi, Margareta Bloom Sandebäck, Jon Brunberg, Dennis Eriksson, Karin Faxén Sporrang, Karolina Modig, Olle Niklasson, Robert Stasinski, Alexandra Sundqvist, Ida Therén.
Omslagsfoto: Margareta Bloom Sandebäck
Korrektur: Åsa Sandzén
PRENUMERATION
HELÅR 275 KR.
Teckna prenumeration på www.kro.se.
Prenumerationsfrågor:
Eva Skarbäck, eva@kro.se
Annonser: Hans Flygare, hans@annonshuset.se, 08-662 75 03
Redaktionen: Konstnären, KRO, Hornsgatan 103, 9 tr, 10462 Stockholm, E-mail: sofia.curman@kro.se, www.kro.se
email: kro@kro.se
Tryck: Trydells Tryckeri AB, Upplaga 9500 ex
Tidningen ges ut av AB Svensk Konstnärsservice

B Bildupphovsrätt

**Konstnärernas
Riksorganisation.**

FOTO: MARGARETA BLOOM
SANDEBÄCK

Det är valår, och temat för sommarnumret av KONSTNÄREN är politik. Konst och politik är på många sätt tätt sammanbundna, kanske särskilt i Sverige där konstlivet i så hög grad finansieras med offentliga medel. Det är en komplicerad relation, eftersom konsten både är beroende av och vill utmana makten.

I det här numret får riksdagspartiernas kulturtalespersoner frågor om sina största konstupplevelser, och kanske ger deras svar en fingervisning så god som någon om vilken politik de skulle föra om deras partier får regera efter valet. På frågan hur de ska arbeta för att lyfta kulturen som en viktig valfråga, medger en av dem att det blir svårt, eftersom kulturpolitiker ständigt kämpar i motvind. Redan innan valrörelsen har tagit fart på allvar är det tydligt att kulturen knappast blir dess motor. Flera partier verkar helt ha glömt bort den. I en tid där det politiska landskapet genomgår en förvandling där ingen av oss kan förutspå resultatet, finns en stor fara i att ta kulturen för given.

Förutom integrationsfrågor är det få saker som engagerar Sverigedemokraterna lika mycket som samtidskonst. Vi har i länder som ligger mycket nära oss sett hur liknande högerextrema partier påverkat kulturen och försökt göra den mer inställsam, mindre samhällskritisk. Även här har vi de senaste åren börjat samla på oss ett rejält antal övertramp, där politiker använder torgmöten eller debattsidor för att föra fram åsikter om vilka verk som bör plockas ner, rivas, målas över. Ett av de senaste felstegen gjordes i Skellefteå där sverigedemokrater motarbetat Ulrika Sparres ljudverk *Jag är störst* till den grad att Museum Anna Nordlander tvingats skjuta upp den planerade utställningen. Idag måste alla vi som bryr oss om konsten stå upp för den.

Det är tröttsamt när konstverk som ställer svåra frågor och får politiska konsekvenser reduceras till "konstbråk" och "skandalkonst" i nyhetsrapporteringen. Men om vi ser bortom löpsedelsterminologin är det också hoppfullt att konstens innehåll – vad den vill och betyder – i allt högre grad är en del av en bredare samhällsdebatt. Att vi tvingas argumentera för konstens existensberättigande gör det tydligt att demokrati och yttrandefrihet inte är något vi kan ta för givet, utan måste föra en ständig kamp för. I den kampen är den fria konsten utsatt, men också vårt främsta vapen. ●

Sofia Curman
Chefredaktör

10

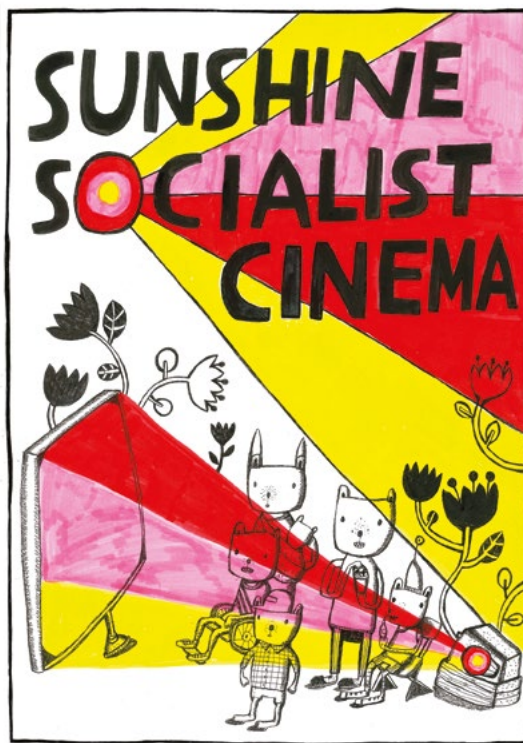
PROCENT

Av de statliga myndigheterna bör ha en anställd konstnär år 2020, enligt utredningen om konstnärers villkor som kom i mars i år.

6558

KRONOR

Var det usla arvudet till utställande konstnärer i genomsnitt på landets läns museer 2017.

AFFISCH FÖR SUNSHINE SOCIALIST CINEMA AV SARA GRANÉR

förvandlas till en och en halv timme konstfilmsvisning i Sunshine Socialist Cinema – en solcellsdriven utomhusbio som arrangeras av konstnärerna Kalle Brolin och Kristina Müntzing. Biografen som visar filmer för att sätta igång diskussioner om radikala samhällsfrågor har sin huvudanläggning i byn Höja i nordvästra Skåne, men i sommar börjar man med ett program på Konsthallen i Kristianstad, med filmer av konstnärerna Hannah Black, David Blandy och Hanna Ljungh.

2
SOLTIMMAR

62 575

KRONOR

betalade Bildmuseet i Umeå i genomsnitt till utställande konstnärer 2017. Det betyder att ersättningarna nästan halverats sedan Umeå var kulturhuvudstad 2014 och samma siffra var 115 000 kr.

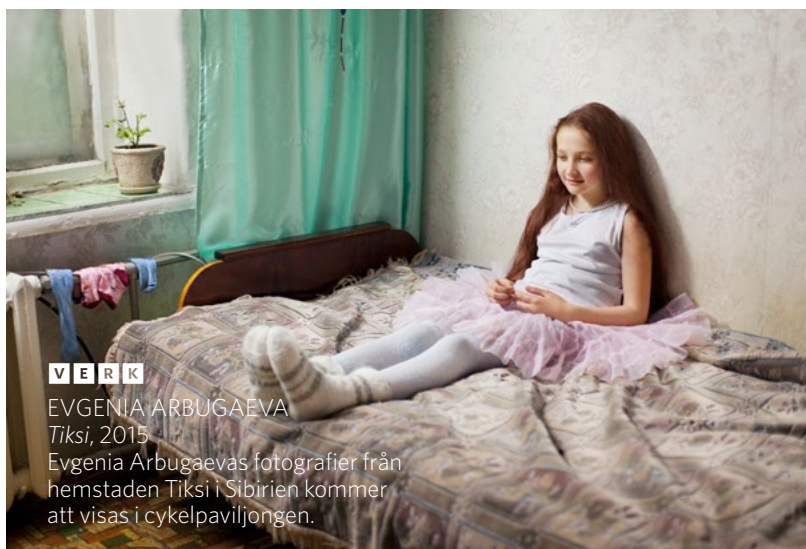
50

SKOLTIMMAR

räcker inte för att ge ungdomar bildning, menade allianspartierna i en debattartikel i GP, efter att ha röstat ner regeringens förslag om att återinföra obligatoriskt estetiskt ämne på gymnasiet.

20
ÅR

Sommarpärlan Alma Löv Museum of Unexpected Art på landsbygden i Värmland firar 20-årsjubileet med att bjuda in 20 konstnärer att i egna separatutställningar och valfritt medium tolka utställningstiteln *A Nowhere Girl from a Nowhere land*. Titeln syftar på frågan vem Alma Löv egentligen var, men det riktiga svaret saknar betydelse. Många av konstnärerna kommer att utforma sina verk på plats, i någon av de utspridda paviljongerna som utgör museibygnaderna. Medverkande konstnärer är bland andra Ann Edholm, Lovisa Ringborg, Anna Bjerger och Peter Johansson.

VERK

EVGENIA ARBUGAeva
Tiksi, 2015

Evgenia Arbugaevas fotografier från hemstaden Tiksi i Sibirien kommer att visas i cykelpaviljongen.

Huset

Var: Tierps nya kommunhus

Uppdragsgivare: Tierps kommun

När: Invigdes i december 2017

I det gamla polishuset i Tierp, där det nu bedrivs verksamhet för att ge stöd till barn och familjer, har Salad Hilowle gett väggar och korridorer nytt liv.

Berätta om ditt verk *Huset!*

– Det gamla polishuset i Tierp skulle bli ett nytt individ-familj-och omsorgs-hus, typ som soc men lite mer. Folk som precis kommit till Sverige, personer som behöver hjälp hemma eller folk med missbruksproblem kan komma dit för att få hjälp. Jag blev inspirerad av den stora mångfalden av människor som rörde sig i huset, och av dess historia. Detta ledde till tre korridorer med tre olika teman, nutid, dåtid och framtid. Gestaltningen är baserad på intervjuer

FOTO: SALAD HILOWLE (SAMTLIGA)

SALAD HILOWLE har just gått ut tredje året på Konstfack i Stockholm och är aktuell med kortfilmsprojektet *Waryaa*, en del av Folkets Bios, SFIs och SVTs satsning *Röst*. 2017 släppte han kortfilmen *Brev till Sverige*, som sågs av mer än en miljon människor.

och research jag gjort med folk som har anknytning till platsen. Framförallt ville jag lyfta deras egna historier och ett ord som blev viktigt var *familjärt*. Gestaltningen blev en kavalkad av olika konstnärliga uttryck – screentryck, måleri och en textbaserad installation i plexi – vilket också kan spegla platsens mångfald.

Hur kom det sig att du fick det här uppdraget?

– Jag gjorde en utställning i stadens bibliotek och efter det fick jag frågan om jag ville göra en offentlig utsmyckning. Jag sa bara ja! Jag hade aldrig gjort något sånt här förut och blir alltid peppad av nya utmaningar. När jag väl hade börjat job-

ba visade det sig att budgeten var väldigt liten. Jag hade 50 000 kr att arbeta med, vilket skulle inkludera både mitt arbete och produktionskostnaderna. Många saker gick fel på vägen, delar av utsmyckningen som jag redan producerat kunde till slut inte visas där det var tänkt

Om uppdraget

Budget: 50 000 inklusive material och konstnärens arvode.

på grund av säkerhetsskäl, vilket kändes tråkigt och gjorde att jag behövde göra en massa ändringar efterhand.

Hur känner du att uppdraget hanterades från kommunens sida?

– Projektledaren, Tierps kommuns kultursekreterare, har varit helt grym och ett så bra stöd genom hela processen. Det som skavde mest för mig var

arvodet. När jag tänker på hur extremt många timmar jag lade ned och att jag efter att ha betalat ut löner och material nästan inte hade några pengar kvar själv känns det lite surt. Till nästa gång kommer jag ha bättre koll på hur mycket jag kan göra för en sådan budget. Jag överdimensionerade min konst, för att jag ville visa att jag kan göra så mycket grejer och att resultatet skulle bli något fett! Det är ju svårt att som konststudent säga nej till en sådan här chans och inte göra sitt bästa. Men man kan ju också fråga sig vad det i längden betyder för andra konstnärer när vi som är unga accepterar den här typen av arvoden. ●

Nora Hagdahl

LÄSTIPS HEMMET OCH PASSIVITETEN I KONSTEN

Bakom gardinerna: hemmet i svensk konst under nittionhundratalet

KATARINA WADSTEIN
MACLEOD
BOKFÖRLAGET ATLAS
Hur framställs hemmet i konsten?
I denna bok dyker

vi ner i hemmets bildvärld med avstamp i två tidsperioder: sekelskiftet 1900 samt 50- och 60-talet, för att se hur hemmamiljön gestaltats i den svenska konsten.

BIG DIG - Om samtidskonst och passivitet

JONATAN HABIB ENQVIST,
LARS-ERIK HJERTSTRÖM
LAPPALAINEN
CLP WORKS
Det traditionella konstabegreppet fastslår att konst är

aktivitet. *BIG DIG* är en konstteoretisk och rent av filosofiskt resonerande bok som belyser passiviteten i konsten under en tid då produktivitet och görande står i centrum.

TRE SKÖNA SOMMARRESIDENS

Byt stan mot en ateljé på landet. Konstnären tipsar om tre Artist-In-Residence program.

Rävemåla Residency Programme

40 km från Kalmar, i ett hus utan rinnande vatten, el eller wifi kan man söka uppehåll för alla typer av kreativ verksamhet.

Maaretta Jaukkuri Foundation

På västkusten byggdes 2017 ett hus till minne av Maaretta Jaukkuri, curator och professor i samtida konst. Varje år kommer en handfull yrkesverksamma inom konst, vetenskap och filosofi ta platsen i belägring för att utveckla sina idéer.

RUD AIR

I ett missionshus utanför Laxarby i Dalsland finns ett konstnärsdrivet Artist-In-Residence program med mål att ge konstnären en paus från entreprenörskapet.

FOTO: JEAN-BAPTISTE BÉRANGER

IDÉN MACRO DIGI LANDSKAP

AV OLIVIA PETTERSSON FLEUR

Olivia Pettersson Fleur går just nu på Kungliga Konsthögskolan i Stockholm. I hennes utställning *Digi Matter Super Touch* på Galleri Mejan visades en installation som hon själv beskriver som storskaligt hypermanuellt kvasidigitalt bildväveri!

”Jag kan tycka, som lite gammal i gården, att om detta nu är en provokation så är den lite dum eftersom den kan slå tillbaka mot konsten, och leda till att det är svårare att få igenom muralmålningar i framtiden.”

Mårten Castenfors, chef för Stockholm konst och konsthallen Liljevalchs, i Dagens Nyheter (4 april) om den blå jättekuken av konstnären Carolina Falkholt på en husfasad på Kungsholmen i Stockholm. Efter bara några dagar blev verket övermålat av fastighetsägaren.

FOTO: HANNA FRELIN

VERK

PETRA BAUER OCH SCOT-PEP
Workers!, 2018. Stillbild från film.

FOTO: PETRA BAUER

Vill hitta en egen form för forskning

Efter sin avhandling har Petra Bauer börjat fundera över hur konstnärer kan hitta sina egna vägar inom akademien.

Berätta om din avhandling *Sisters! Making Films, Doing Politics* och den forskning du bedrev på Konstfack!

– Utgångspunkten var att försöka förstå vad det innebär att jobba politiskt med film. Istället för att börja i min egen praktik tog jag avstamp i ett antal filmkollektiv från 70-talet och tittade på bland annat produktionsförhållanden, estetik och distribution. Det viktiga för mig att undersöka var hur man gjorde film politiskt, och inte nödvändigtvis filmernas innehåll.

Vad betydde forskningen för dig som konstnär?

– För mig gav doktorandtjänsten möjlighet och utrymme att verkligen fördjupa mig i frågor kring metodologier och vad jag kallar görandets politik. Det finns alltid en politik bakom ens görande, men när man arbetar som konstnär upplever jag att det sällan

finns tid att dyka ner i dessa tankar och funderingar eftersom man ständigt måste ha en så hög produktionstakt.

Vad tänker du generellt om formerna för konstnärlig forskning och konstnärernas plats inom den akademiska världen?

– Jag börjar komma till en punkt där jag kritiskt reflekterar över huruvida vi ska ha konstnärlig forskning på det sätt vi har idag. Kanske borde vi inte kalla det för PhD utan snarare konstnärligt utvecklingsarbete, eller något liknande, som ett sätt att komma ifrån föreställningar om akademins krav. Jag upplever att jag under min PhD hade en massa föreställningar om vad jag trodde att jag måste göra, även om det inte står skrivet någonstans. Jag anser att det inte finns någon anledning att följa den akademiska formen. Jag kan snarare tycka att vi konstnärer borde anstränga oss mer för att hitta vår egen

form för den konstnärliga forskningen. Det är nog det jag främst har lärt mig på dessa år; att vi måste skapa vårt eget ramverk och vår egen logik, men jag tror att denna skiljer sig från vem man är och vad man gör. Jag upplever att Mejans har ett mer odefinierat ramverk än vad Konstfack hade, vilket till viss del ger mer frihet. Men alla institutioner har förstås sina begränsningar. ●

Nora Hagdahl

STOR FORSKARERFARENHET

Petra Bauer har stor erfarenhet av konstnärlig forskning. Efter att ha doktorerat med avhandlingen *Sisters! Making Films, Doing Politics* på Konstfack i Stockholm arbetar hon nu på Kungl. Konsthögskolan som professor, med inriktning rörlig bild. Tillsammans med en grupp driver hon även det kollektiva projektet *Exchanging Letters as a Form of Resistance: or on how art can be used to express solidarity in thinking and practice* samt ett filmprojekt i tre delar som tar avstamp i Chantal Akermans film *Jeanne Dielman (...)* från 1975, där första delen släpps i höst.

V E R K

YLVA SNÖFRID

*The Painter's Studio in the Shadow World and
Art in the Light of Conscience, 2018.*

Detalj av installation, centralt verk på bilden
*A Reflection of the Painter's Studio in the
Shadow World, 2015-18, olja på duk, 471 x
284 cm, från utställningen Children of the
Revolution på Färgfabriken,
Stockholm. Övriga medverkande konstnärer
är Signe Johannessen, Joanna Lombard, Lina
Selander och Nikolina Ställborn.*

FOTO: JEAN-BAPTISTE BÉRANGER

Children of the Children of the Revolution **Var? Färgfabriken i Stockholm** **När? 2018.04.14-2018.08.19**

Färgfabriken har samlat konstnärer som alla är uppvuxna i "alternativa" miljöer under den så kallade gröna vågen på 1970- och tidiga 1980-talet.

Berätta om installationen du har gjort på Färgfabriken!

– Jag vill att det jag ställer ut ska vara en levande del av min process och komma inifrån. Inför den här utställningen tänkte jag att min medverkan skulle vara en spegling av ett annat verk och en annan pågående situation i Aten. Verket är uppdelat i tre delar. Första delen handlar om 68-vågen, min pappas resor till Paris och en 1 maj-demonstration med Röd Front 1970. Den andra delen är en spegling av publiken och konstnären när den målar en målning. Den tredje delen är två världar, en om det undermedvetna och en om det sexuella. Jag onanerar med mig själv och med hjälp av en annan, förmodligen, kvinna. Lite som *Livets ursprung* av Gustave Courbet, eller Marcel Duchamps *Étant Donnés*, med skillnaden att det här är min fantasi. Här finns också jag själv som en mänsklig docka, delad i flera delar.

Hur kom det sig att du medverkar i utställningen?

– Curatorn Jonatan Habib Engqvist berättade om idén för några år sedan

och i år, när det är 50 år sedan 1968, skred han till verket. Då fick jag frågan igen och han berättade vilka andra konstnärer som var med, vilket var så coolt, för vi har alla en personlig koppling. Nikolinas pappa och min pappa var bästa vänner när vi var barn. Signe bodde också i Järna och gick på samma Waldorfskola. Joannas pappa och min pappa var kompisar redan på 60-talet i Nockeby och åkte till Paris 1968. Linas pappa var med i KPLM(r) och det var min pappa också.

Hur upplever du att arbetet gick mellan dig som konstnär och institutionen?

– Det var superbra att jobba med dem och alla avtal följdes. Vi fick korrekt ersättning, och de tackte för alla transporter och försäkringar. Men jag tycker att institutionerna borde få mycket mer ersättning från stat och kommun öronmärkta för arvoden till konstnärer. Det behövs ett annat system där det är möjligt för konstnärer att försörja sig. Situationen för de allra flesta konstnärerna idag är väldigt ansträngd, och för många ohållbar. Det är bra att MU-avtalet finns, men det räcker inte, och det är inte institutionernas fel. I slutändan tror jag att det enda rätta är medborgarlön till alla i samhället.●

Nora Hagdahl

Vilken konst gillar kulturpolitikerna?

De fattar beslut som påverkar konstnärer, men vilka konstnärers arbete imponeras de av? KONSTNÄREN har frågat riksdagspartiernas kulturpolitiska talespersoner om deras konstsmak.

Alice Bab Kubnke

KULTURMINISTER,
MILJÖPARTIET

Bästa konstutställning senaste året?

– Har tagit del av så mycket som berört mig och dröjt sig kvar. En av flera är Karl Dunérs *Scener*, på Vandalorum. Den skänkte min själ vila och mitt tålamod en brottningsmatch.

Konstnär du imponerats av senaste året?

– Britta Marakatt-Labba. Hennes verk, med referenser till urfolket samernas kultur och historia, har berört mig. För mig visar hennes arbete på hur samisk kultur inte kan avgränsas till något smalt, historiskt, exotiskt. Utan manifesterar något ytterst levande, stort och högst relevant.

"NÄR POLITIKER VILL FLYTTA BORT ELLER TILL OCH MED AVVERKA KONST DÅ GÅR FAN PÅ TORRA LAND."

Institution/arrangör du imponerats av senaste året?

– Kommunala kulturskolan. Jag har rest landet runt och mött många av kulturskolornas elever, lärare och föräldrar. En imponerande verksamhet som jag är glad över att vi sett till blir ännu bättre för ännu fler barn.

Konstverk/utställning som utmanade mig/provocerade mig mest senaste året?

– Mattias Norströms konstverk *Du gamla, du fria*. Inte verket i sig utan verket som en del av den förbannade samtiden. Det oroar mig att så många människor inte respekterar den konstnärliga friheten. När dessutom politiker uttalar sig negativt, vill flytta bort eller till och med avverka konst då går fan på torra land och alla kyrkklockor bör ringa.

Vilken är den viktigaste konstpolitiska frågan inför valet 2018?

– Att konst och kultur får resurser och förutsättningar – och att konstens frihet värnas från politisk styrning. Det är kärnan i vår kulturpolitik. ●

Gunilla Carlsson

SOCIALDEMOKRATERNA

Bästa konstutställning senaste året?

– Utställningen om Tove Jansson, på Göteborgs konstmuseum. En utställning där det kändes som att man gick in i Tove Jansson värld. Utställningen erbjöd också bland annat föreläsningar och program för barn och unga. En fin och lärorik utställning av en folkkär konstnär, illustratör, serietecknare m.m.

Konstnär du imponerats av senaste året?

– En ny konstnär som jag inte

tidigare mött, är Kim Simonsson, skulptör ifrån Finland. Jag mötte hans verk vid ett besök på Hanaholmen. Det var hans gröna "mossfolk", men även andra keramikskulpturer. Otroligt vackra och uttrycksfulla, lite mystiska. Annars är en av mina favoriter Charlotte Gyllenhammar, speciellt hennes skulpturer. Hennes utställning på Göteborgs konstmuseum tyckte jag mycket om.

Institution/arrangör du imponerats av senaste året?

Per Lodenius

CENTERPARTIET

Bästa konstutställning senaste året?

– Inuti Galleris Collection. En samling där olika konstformer fått plats och som visar både den bredd och det djup som konstnärerna från Inutis dagliga verksamhet förmedlar.

Institution/arrangör jag imponerats av senaste året?

– Albert Engström-sällskapets ambition att uppföra ett Tecknarens hus i anslutning till Albert Engströms hem och ateljé i Grisslehamn. Ritningar och tankar om innehåll finns redan färdigt men man börjar i en mindre skala utifrån de förutsättningar och resurser man har idag för att visa på hållbarheten och rimligheten i målsättningen med projektet.

Konstverk som varit viktiga för dig det senaste året?

– Filmerna från projektet *Out by Art*, som premiärvisades på Moderna Museet. Filmerna är gjorda av konstnä-

rer från det nordiska nätverket Nordic Outsider Art. Efter att ha sett sviten av filmer under drygt 40 minuter, som avslutas med Marianne Schmidts film som binder ihop sviten, är man helt slut men uppslukad av intrycken man fått. Särskilt imponerade Hugo Karlsson som jag fick ett givande samtal med efteråt. *Out of Art* väcker tankar om funktionsnedsättning men också om att vända på tanken. För hur skulle filmerna se ut om det inte fanns något som vi kallar funktionsnedsättning hos konstnärerna? Här blir nedsättningen istället blir en förutsättning för konstverket. En funktionsförutsättning. Tänk om vi kunde använda den synen inom fler områden – att se funktionsförutsättningen.

Vilken är den viktigaste konstpolitiska frågan inför valet 2018?

– En tillgänglig och fri kultur oberoende av var i landet man bor, vilken social eller ekonomisk situation man lever i eller funktionsvariation. ●

"TÄNK OM VI KUNDE ANVÄNDA DEN SYNEN INOM FLER OMRÅDEN – ATT SE FUNKTIONSFÖRUTSÄTTNINGEN."

"ATT ANVÄNDA KONST I DET OFFENTLIGA RUMMET GÖR ATT MAN SKAPAR FINA MILJÖER OCH KONST SOM BLIR TILLGÄNGLIG FÖR FLER."

– Artscape i Göteborg, en gatukonstfestival, med stora fasadmålningar. Att använda konst i det offentliga rummet gör att man skapar fina miljöer och konst som blir tillgänglig för fler.

Konstverk/utställning som utmanade mig/provocerade mig mest senaste året? Varför?

– Jag blir sällan eller aldrig provocerad av konstverk eller utställningar. Jag tycker inte om allt jag ser, men jag ser det oftast som spännande.

Vilken är den viktigaste konstpolitiska frågan inför valet 2018?

Vi vill se mer kultur till fler och prioriterar barn och unga. I budgeten för 2018 gjorde vi den största höjningen av kulturbudgeten någonsin. ●

Aron Emilsson

SVERIGEDEMOKRATERNA

Bästa konstutställning senaste året?

– Chagallmuseet i Nice i Frankrike. Chagalls målningar och gestaltningar av de bibliska berättelserna var mycket intressanta att se på nära håll.

Konstnär jag imponerats av senaste året?

– Leonardo Da Vinci. Konstnär bakom flera fascinerande målningar, men utmärkande var att beskåda *Mona Lisa* på Louvren under våren.

Institution/arrangör du imponerats av senaste året?

– Nordiska kulturfonden vars arbete och stöd är viktigt för nordisk konst och kultur.

Konstverk/utställning som utmanade mig/provocerade mig mest senaste året?

– Det gigantiska blå könsorganet som målades på en fasad på Kungsholmen i Stockholm. Ett verk som blev mycket omdiskuterat av boende och i samhällsdebatten i stort, då frågor om god boendemiljö, sexualisering i det offentliga rummet och trygghet i gestaltningen av vår offentliga miljö väcktes och såväl utmanade som provocerade. I Stockholm och utanför.

Vilken är den viktigaste konstpolitiska frågan inför valet 2018?

– En viktig fråga är att knyta samman konstnärssektorn och den breda allmänheten i en diskussion och vision inför riktiga samråd om gestaltningen av vår gemensamma offentliga miljö. ●

"EN VIKTIG FRÅGA ÄR ATT KNYTA SAMMAN KONSTNÄRSSEKTORN OCH DEN BREDA ALLMÄNHETEN I EN DISKUSSION."

Christina Örnebjär

LIBERALERNA

Bästa konstutställning senaste året?

– Jag skulle kunna svara Rogee-Quilloy Museum i Clermont-Ferrand, Frankrike för det är det senaste jag varit på. Jag gick runt i flera timmar bland utställningarna på de fem olika våningarna. Tänker ändå svara Konst på hög i Kumla för det är lika fascinerande varenda år att gå runt där uppe på högen. Dels är där alltid nya verk, dels ger utsikten från toppen av Kvarntorpshögen en extra dimension.

Konstnär jag imponerats av senaste året?

– Jonas Classon är en ung fotograf från Kumla som har ett otroligt öga när det gäller att fånga fåglar. Hans bilder är helt fantastiska! Min absoluta favorit är ut serien *Cold as blue* där han fångat svanar i flykten.

Institution/arrangör jag imponerats av senaste året?

– Mina största konstupplevelser är nästan alltid de oväntade – när man går förbi ett litet galleri på en bakgata eller hittar en konstrunda i någon småstad, med en salig blandning av amatörer och etablerade konstnärer, medelmåttor och briljans. Så de jag skulle vilja lyfta fram är de här lokala kulturföreningarna och eldsjälarna som gör detta möjligt.

Konstverk/utställning som utmanade mig/provocerade mig mest senaste året?

– *Fuck the world* av konstnären Carolina Falkholt. Det går inte att komma runt det, den enorma blå penis på väggen i Stockholm provocerar och utmanar och jag älskar att det blev en sådan snackis. När människor börjar prata om konst, diskutera och fundera, då händer något. Att så många såg Liberalernas logga i den är självklart ett extra plus!

Hur ska du verka för att lyfta kulturen till en valfråga i höstens riksdagsval?

– Det finns många sätt att lyfta kulturen men jag tänker att ett av de mest självklara ofta glöms bort. Liberalernas viktigaste valfråga är skolan – och skolan är en av våra allra viktigaste kulturinstitutioner eftersom den ger möjlighet för alla barn och unga att upptäcka och ta del av kultur – och själva vara med och skapa.

Vilken är den viktigaste konstpolitiska frågan inför valet 2018?

– Konstens frihet. Vi lever i en tid då det blivit allt vanligare att politiker tycker att ”stötande” konst inte ska få synas, och det finns de som vill att den offentliga konstens uppgift ska vara att stärka den nationella identiteten. För mig som liberal är det helt förfärligt. Konsten ska utmana, den ska få oss att tänka fritt och stort! ●

**”KONSTEN SKA UTMANA,
DEN SKA FÅ OSS ATT TÄNKA
FRITT OCH STORT!”**

Olov Lavesson

MODERATERNA

Bästa konstutställning senaste året?

– Jag tycker alltid att Liljevalchs vårsalong är spännande. Det är en blandning av etablerat och oetablerat och man hittar alltid något nytt.

Konstnär du imponerats av senaste året?

– Carolina Falkholt. Hon lyckas alltid vara hyperaktuell, i år med *No time 4 ball\$\$* i New York och *Fuck the world* på Kungsholmen. Det är fascinerande hur en rosa eller blå penis fortfarande kan vara så provocerande för många. Det var precis att jag hann se verket i Stockholm, synd att den inte fick sitta uppe längre.

Institution/arrangör du imponerats av senaste året?

– Skissernas museum i Lund. Det är något väldigt spännande med skissen som konstverk. För en lekman som mig så är det som att få titta in i en konstnärlig process. Det nya huset i Lund är verkligen en modern skatt.

Konstverk/utställning som utmanade mig/provocerade mig mest senaste året?

– Paul Hansen, *Being there*, på Fotografiska. Paul Hansen är en av våra främsta bildjournalister och hans bilder från olika katastrofsituationer runt om i världen sitter ofta som ett

Vasiliki Tsouplaki

VÄNSTERPARTIET

Bästa konstutställning senaste året?

– Jag uppskattade visningen av *IC-98 Abendland (Hours, Years, Aeons)* på Västerås konstmuseum. Konstnärerna lyckas få mig att känna mig som en del av en mystisk plats och skapade en stämning som dröjde sig kvar länge efteråt.

Institution/arrangör jag imponerats av senaste året?

– Verket med Avesta art är en häftig plats som år efter år lyckas förnya sig och som jag gärna återkommer till.

"KONSTNÄRERNA LYCKAS FÅ MIG ATT KÄNNA MIG SOM EN DEL AV EN MYSTISK PLATS."

slag i magen. Dock alltid skildrat med en oerhörd värme.

Hur ska du verka för att lyfta kulturen till en valfråga i höstens riksdagsval?

– Den fråga jag tror många ställer sig inför höstens val är vart i hela friden världen är på väg? Vi ser allt större motsättningar, både här hemma och utomlands. Det har varit Trump, Brexit, terrordåd

"DEN FRÅGA JAG TROR MÅNGA STÄLLER SIG INFÖR HÖSTENS VAL ÄR VART I HELA FRIDEN VÄRLDEN ÄR PÅ VÄG?"

Annars besöker jag oftast Västerås konstmuseum och tycker de lyckas väldigt bra med att skapa utställningar för hela familjen. Den pedagogiska verksamheten är också mycket bra och introducerar barn och unga på ett lätt sätt till konstvärlden.

Konstverk/utställning som utmanade mig/provocerade mig mest senaste året?

– Jag blir sällan provocerad av konst. **Hur ska du verka för att lyfta kulturen till en valfråga i höstens riksdagsval?**

– När övriga partier tävlar om vem som är tuffast mot invandrare och hellre pratar om kostnader än människovärde känns det som en lång väg till att lyfta kulturen som valfråga men just därför är den extra viktig. Jag har som kulturpolitisk talesperson chansen att hela tiden påminna om hur kulturen gör skillnad i människors liv och ger oss nya perspektiv.

Vilken är den viktigaste konstpolitiska frågan inför valet 2018?

– För Vänsterpartiet är det konstnärers villkor. Det handlar om såväl rätten till ersättningar genom exempelvis MU-avtalet som socialförsäkringarnas omfattning. ●

och migrationskriser. I det läget behöver vi kulturens berättelser mer än någonsin. Konsten och kulturen hjälper oss att förstå oss själva och den vi möter. Hur vi förhåller oss till vår samtid och hanterar vår framtid. På så sätt har kulturen aldrig spelat så stor roll i något val som i år.

Vilken är den viktigaste konstpolitiska frågan inför valet 2018?

– Hur vi ska skapa ett samhällsklimat där vi tar konstens uttryck på allvar, men också att man faktiskt ska kunna försörja sig på sitt skapande. Den nyligen presenterade utredningen om kulturskapares villkor är i det sammanhanget oerhört spännande. ●

Roland Utbult

KRISTDEMOKRATERNA

Bästa konstutställning senaste året?

– Moderna museet är mest intressant. **Konstnär jag imponerats av senaste året?**

– Claude Monet. Jag har mitt hjärta i den impressionistiska musiken och det ger mig ingångar också i det fantastiska impressionistiska måleriet som jag aldrig slutar fascineras av.

Institution/arrangör jag imponerats av senaste året?

– Nordiska Akvarellmuseet i Skärhamn, för deras entusiasm och förmåga att hålla högkvalitativa utställningar. Också med lokala konstnärer.

Konstverk/utställning som utmanade mig/provocerade mig mest senaste året?

– *Horungen* av och med Knutte Wester. Varför? Enastående akvareller och tuschteckningar om Fattigsverige.

Hur ska du verka för att lyfta kulturen till en valfråga i höstens riksdagsval?

– Det är en ständigt pågående kamp för alla som arbetar med kulturpolitik. En kamp i det politiska arbetet men också utanför politiken för att få människor att beröras och förstå värdet av kultur.

Vilken är den viktigaste konstpolitiska frågan inför valet 2018?

– Konstnärernas ekonomiska och sociala villkor. ●

"DET ÄR EN STÄNDIGT PÅGÅENDE KAMP FÖR ALLA SOM ARBETAR MED KULTURPOLITIK."

FOTO: SVERIGES RIKSDAG

Det har gått mer än 50 år sedan konstnären Carl Johan De Geer skändade flaggan och greps av polis för uppvigling och skymfande av rikssymbol. I dag är hans bildspråk mer subtilt, men han ser sig fortfarande som en politisk konstnär.

TEXT: ALEXANDRA SUNDQVIST
FOTO: MARGARETA BLOOM SANDEBÄCK

CARL JOHAN DE GEER

Carl Johan De Geer har parkerat cykeln utanför ateljén och tagit på sig sin vita arbetsrock. Den är stänkt av färgfläckar och är ett av hans viktigaste konstnärliga attribut, jämte limpistolen ("konstnärens bästa redskap!") och den egenhändertillagda konstruerade hammaren.

Han fyller 80 år i juli och cyklar en mil om dagen, från hemmet på Södermalm i Stockholm till arbetslokalen utanför tullarna. Medan Carl Johan De Geer visar runt i ateljén, som han delar med konstnären Marianne Lindberg De Geer – hans hustru sedan 30 år tillbaka, samlas svettpärlor efter den långa cykelturen vid tinningarna.

Det är rörigt och dammigt i ateljén. Den är full av hundratals science fiction-romaner från 70-talet ("omslagen har inspirerat mitt sätt att måla"), skisser, tyger och verk. Men å andra sidan också fylld av arbetsglädje.

Överallt står förseglade lådor, med Carl Johans och Mariannes konstverk, som fraktats tillbaka från olika museer runt om i landet. De största verken försöker han donera. Genom åren har det blivit ont om plats, de tilltagna rummen till trots. De två konstnärerna arbetar ofta storskaligt, oavsett om det gäller skulpturer, installationer eller måleri.

– Jag slänger aldrig något, men det är bra. Gammalt skräp och bråte är användbart, särskilt när man bygger ruiner och dystopier, säger Carl Johan De Geer och slår sig ner vid kaffebordet.

I den kommande utställningen med arbetsnamnet "De Geer och slaveriet", som öppnar på Norrköpings konstmuseum i december, återvänder han återigen till sin ambivalenta relation till den högadliga släkten, i detta fall "den svenska industrins fader" Louis De Geer (1587–1652). ▶

”X”

*”Jag slänger aldrig något, men det är bra.
Gammalt skräp och bråte är användbart,
särskilt när man bygger ruiner och dystopier.”*

CARL JOHAN DE GEER

VERK

CARL JOHAN DE GEER

Gult rum, från utställningen *Trivsel* (1991) där Carl Johan De Geer återskapade rum han bott i, ägs av Norrköpings konstmuseum. "Det här är mitt främsta verk, numera kommer det med två personer från Norrköpings konstmuseum när det lånas ut. Jag får inte röra det, trots att det är mina gamla saker. Det anses för värdefullt."

VERK

CARL JOHAN DE GEER, USA
mördare, 1967

Broschyr till filmen *Mormor, Hitler och jag*, 2001.

- ▶ Louis De Geer gjorde betydande insatser för svensk industri och upprättade framgångsrika, internationella handelsförbindelser under 1600-talet. Med drottning Kristinas tillåtelse grundade han Svenska Afrikakompaniet och bytte svenskt järn mot elfenben, guld och slavar. Han uppförde även slavstationen Carolusborg, i nuvarande Ghana, och adlades av drottning Kristina för sina insatser.

Carl Johan De Geer var själv omedveten om förfaderns mörka förflutna fram till för tio år sedan, då en man berättade att Louis De Geer skickade

hans afrikanska förfader till Brasilien med ett av slavskeppen.

– Mannen förknippade mitt efternamn med det helvete och lidande hans egen släkt gått igenom i hundratals år. Det förföljer mig inombords. Jag har frågat mig själv om jag i egenskap av vit man, kan ta mig an slaveriet? Men jag har kommit fram till att jag kan det, eftersom det trots allt var min förfader som behandlade de här människorna så illa och att jag förknippas med det.

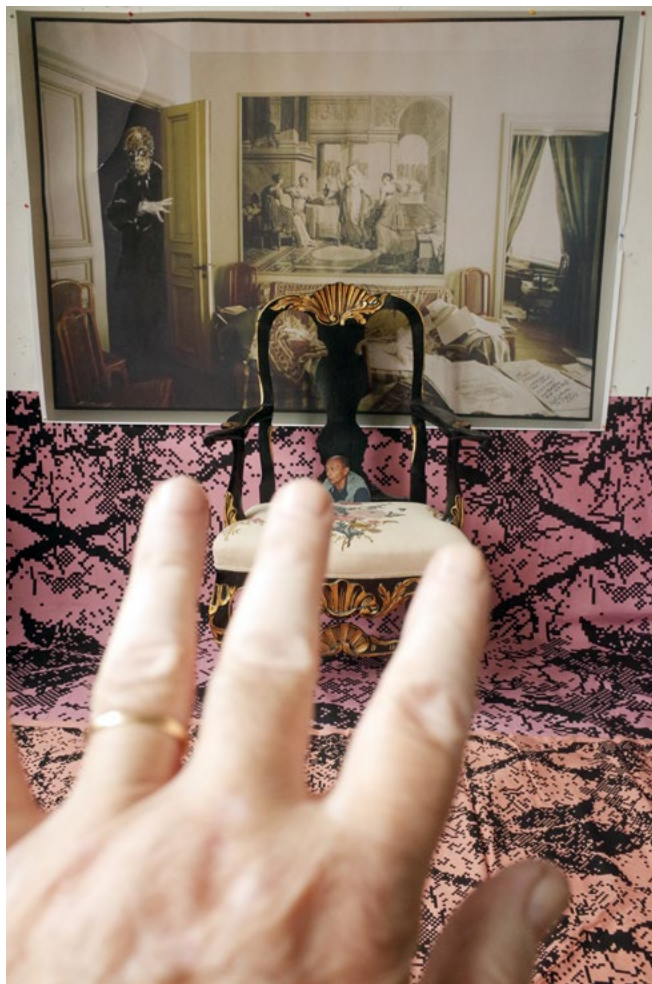
I en installation, som han precis färdigställt i ateljén, har han skrivit förfaderns namn på insidan av locket till en skolbänk. Det är en blinkning till det faktum att Louis De Geers handel med slavar har utelämnats i de svenska läroböckerna. Bänken ackompanjeras av släktens valspråk Non Sans Cause (inte utan orsak). Inuti skolbänken tronar en oformlig skulptur i en olycksbådande form.

– Det är svårt att förstå hur otroligt grymt 1600-talet var, alla som greps av polisen misstänkta för brott torterades. I utställningen resonerar jag kring om man kan föra över vår tids etiska begrepp till 1600-talet. Det kan man givetvis inte. Men man kan ändå säga att det som hände i Sverige då, händer på andra ställen i världen i dag.

OM #KONSTNÄRLIGFRIHET

"Jag tycker att #metoo-rörelsen är bra, de här händelserna med den så kallade Kulturprofilen är extremt upprörande. Jag är glad att jag aldrig haft med Klubben att göra, eller tilldelats något stipendium av Svenska Akademien. Enda samröret jag haft med dem är att jag följer Peter Englund på Instagram."

VERK

CARL JOHAN DE GEER, *De Geer och slaveriet*, 2018. Visas på Norrköpings konstmuseum december 2018–april 2019.

Självporträtt i rivningslägenheten han bodde i på Folkungagatan 1972. Carl Johan De Geer utlöser själv bilden med en gummiblåsa som hålls i handen, så som August Strindberg gjorde. Tyget med palmer gjordes för KF:s textilproduktion och ingick 2017 i IKEAs kollektion "Avsiktlig".

”När jag var ung så var det tabu att använda sig av sin släkt i konsten.”

Carl Johan De Geer, född baron, växte upp med en adlig, men urfattig mamma med psykiska problem ("idén att en del skulle födas mer värda än andra är befängd").

Sedan barndomen har han gjort en medveten klassresa nedåt – och ägnat en stor del av sitt konstnärskap åt att belysa orättvisor. Samhälleliga, klassmässiga.

Detta bland annat i 1960-talsserieografierna *Skända flaggan*, *Vägra vapen* och *USA mördare* (alla från 1967), som beslagtogs av polisen och fick honom fälld för uppvigling, skymfande av rikssymbol och skymfande av utländsk rikssymbol. Men också i mer personliga verk om familjen, den egna uppväxten och släkten, däribland *Rättas barndom* (1968), bildserien *Ajö då* (2009) samt filmerna *Med kameran som tröst, del 2* (2004) och *Mormor, Hitler och jag* (2001). I den sistnämnda, där han vänder kameran mot mormodern – släktens "goda fé" som också var nazist – presenterar han ett slags konstnärligt manifest.

I en vardaglig scen säger han; "Jag vill inte veta av mitt eget inre. Jag skjuter upp sånt, jag vill vara

logisk, saklig, utreda felaktigheter i samhället. Det är mitt uppdrag, tänker jag."

Han fortsätter; "Men ändå, det kommer över mig. En del personliga saker som jag försökt glömma och lyckats glömma. Ett sätt att komma åt sina minnen, de som vill glida undan, är att ta tag i en enda sak i det förflutna och utgå från den, för att sedan komma vidare. Nysta liksom".

– När jag var ung så var det tabu att använda sig av sin släkt i konsten, 1965–1975 var ju vänsterns stora årtionde. Sverige präglades av en stark, intellektuell vänster och då var det inte gångbart att hålla på med sig själv eller sitt eget öde. Det var det kollektiva som var det stora. Med åren har jag fått ett latent behov av att lyfta de mer personliga erfarenheterna, säger Carl Johan De Geer, som också återvänt till barndomen och familjen i den självbiografiska romanen *Jakten mot nollpunkten* (2008).

Är du fortfarande lika politisk?

– Jag tycker inte att det finns en lika tydlig höger och vänster längre. Samtidigt är världen fortfarande orättvis och det blir bara värre och värre. Jag gör inte längre den sortens plakatkonst, som att skända flaggan, men jag intresserar mig för samma frågor, säger han och tillägger: ▶

CARL JOHAN DE GEER

”När MU-avtalet kom, ja, det var en revolution för mig. Jag har inte behövt ta lika många andra jobb sedan dess.”

- – Jag skulle aldrig göra en brinnande flagga i dag, jag arbetar mer subtilt. Ta till exempel det dystopiska verket *Frukostdags 2020*, det är effektivt men på ett annat sätt. Jag skulle aldrig kunna gå tillbaka till en estetik som jag hade för 50 år sedan. Då var jag driven av mycket vrede över nationalism, USA:s krig i Vietnam och att svenska pacifister tvingades att göra värnplikt. Jag kunde vara uppe en hel natt och göra en bild av ren ilska.

Sedan Carl Johan De Geer gick ut Konstfack 1963 har han varit verksam som konstnär, fotograf, scenograf, filmfotograf, manusförfattare, författare, musiker och skådespelare. Genom åren har han författat 23 böcker, genomfört ett oräkneligt antal utställningar och gjort ett trettiotal filmer, antingen som manusförfattare och/eller regissör. Men, säger han, det är först de senaste 15 åren han har kunnat leva på sitt konstnärsskap.

– Före MU-avtalet kunde jag inte försörja mig som konstnär. Jag har ställt ut väldigt lite på gallerier i mitt liv och väldigt mycket på museer och konsthallar som ägs av offentligheten och för det fick man tidigare ingenting. När MU-avtalet kom, ja, det var en revolution för mig. Jag har inte behövt ta lika många andra jobb sedan dess.

Under de timmar vi tillbringar i den före detta skolbyggnaden återkommer Carl Johan De Geer till att han känt sig som en outsider i den svenska konstvärlden. Lyckligast var han när han arbetade som gästcurator på Waldemarsudde 2007 och fick skapa en utställning utifrån Prins Eugens konstsamling ("det var psykologiskt viktigt för mig att kunna öppna stängda dörrar med ett passerkort").

Någon verklig makt tycker han aldrig att han haft. I sin senaste bok *Tellus-syndromet*, om ett konstnärssoriginal som bär hans namn och idkar telepatisk kontakt med en utomjording, framställer han sig själv som "en föredetting som går runt och drömmer".

– Jag har aldrig varit med i de stora sammanhangen eller skapat konst som säljer särskilt mycket, men det gör mig heller ingenting eftersom MU-avtalet finns. Däremot blir jag häpen varje gång jag läser att konstvärlden lider av haussade priser och att detta förstör konsten och konstvärlden, det är ingenting jag känner igen. ●

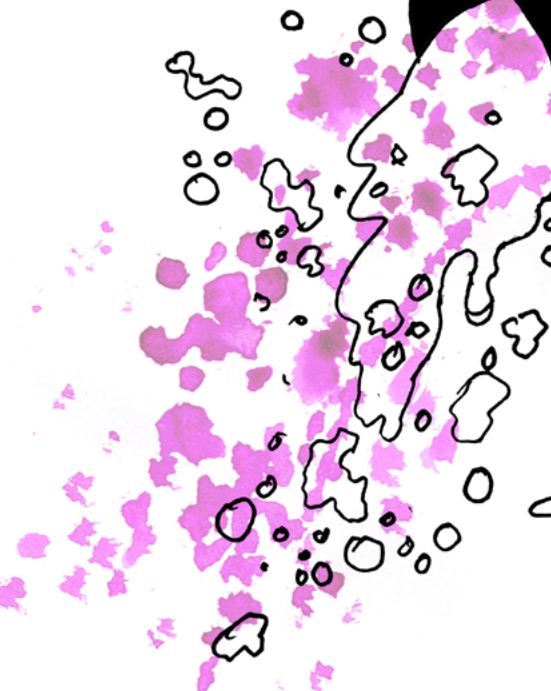
CARL JOHAN DE GEER

är född i Kanada, 1938.
Aktuell med: Utställningen *De Geer och slaveriet* (arbetsnamn), som öppnar på Norrköpings konstmuseum i december. Samt med science fiction-romanen *Tellus-syndromet* och essäboken *Ondska*, skriven tillsammans med Ulrika Nandra.

VALMÖTE

med
performance

Konstnärer i politiken

Mer fantasi, nya idéer och hög hippfaktor.
Konstnärsperspektivet berikar partipolitiken, menar
konstnärerna som också är politiker.

TEXT: KARIN FAXÉN SPORRONG

ILLUSTRATION: DENNIS ERIKSSON

– Genom politiskt arbete kan man driva förändring tillsammans med andra. Det är energigivande. Man inser att det faktiskt fungerar. Visst, det tar tid. Och det är mycket att läsa och sätta sig in i. Men det är det värt!

Saga Bitkover Norman är tecknare och målare och driver ett antikvariat i Ingelstorp en bit utanför Ystad. Hon började utbilda sig till konstnär på Idun Lovéns konstskola i Stockholm på 1960-talet, jobbade ett tag som keramiker, och gick ut Konstfack 1984.

– Hela den där perioden rörde jag mig in och ut ur det politiska livet. Jag var som många andra engagerad i Vietnamrörelsen, i vad som pågick i världen. Men senare på 1970-talet upplevde jag vänstern som för dogmatisk. Det kollektiva fungerade inte för mig. Nu jobbar jag politiskt igen sedan några år.

Saga Bitkover Norman har nu suttit två mandatperioder för Liberalerna i Kulturnämnden och i Kommunfullmäktige i Ystad kommun. Hon sitter också i kulturstödsgruppen där hon är med och

beslutar vilka projekt som skall få kommunala bidrag. Hon står som politisk vilde i protokollen eftersom hon är invald på personröster. I mars i år klubbade kommunfullmäktige ett beslut om hur enprocentsregeln skall tillämpas vid all nybyggnation i kommunen. Saga Bitkover Norman var en av de drivande politikerna i frågan. Hon är inte främmande för att samarbeta över partigränserna om frågor hon tycker är viktiga:

– I Ystad har det inte funnits något särskilt arbetssätt kring konstnärlig gestaltning. Det har jag länge tyckt varit fel. När Miljöpartiet lade motionen om enprocentsregelns tillämpning gick jag över till dem ett tag och drev frågan med dem.

Nu driver Saga en fråga om kulturarvet tillsammans med moderaterna. Hon vill få till ett beslut i kommunfullmäktige om synliggörande av fornlämningar i trakterna kring Ystad.

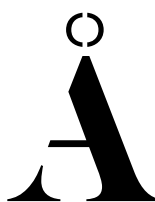
– Kommunpolitiken är pragmatisk. Det är befriande. Man pratar med människor som man kan komma överens med. ▶

”Den lokala konstvärlden, inte minst den unga generationen, måste se att deras arbete tas på allvar.”

Åke Bjurhamn,
Socialdemokraterna

FOTO: ÅKE BJURHAMN

Åke Bjurhamn sitter som ledamot för Socialdemokraterna i Kulturnämnden i Norrköping. Han fick först upp ögonen för politik på gymnasiet. Sedan dess har det fortsatt:

– Det ligger kanske i generna. Min farfar var med och grundade Frisinnade landsförbundet, som senare blev Folkpartiet och nu Liberalerna. Jag tycker om politik. Det är ju där man som enskild människa kan påverka samhället mot att alla människor skall ha en möjlighet att leva ett bra liv. Och konsten är en viktig del av det livet.

Han gick ut Forum i Malmö 1974, året efter Chilekuppen. På avgångsutställningen visade han politiskt färgat måleri:

– Det blåste en intensiv politisk vänstervind i världen då, det var en livsstil. Man tog ställning. Så var det bara. Jag var med i FNL-grupperna och gjorde politisk konst.

Åke driver sedan flera år frågor kring kulturrens villkor i Norrköping. Han anser att de lokala konstnärerna hamnar i skuggan av mer namnkunniga storstadskonstnärer. Det gäller inte minst kommunens konstinköp:

”Kommunpolitiken är pragmatisk. Det är befriande.”

Saga Bitkover-Norman, politisk vilde

FOTO: THORD NORMAN

– Den lokala konstvärlden, inte minst den unga generationen, måste se att deras arbete tas på allvar. Jag menar inte att all konst som köps in skall vara gjord lokalt, inte alls. Men man skulle kunna dela den budget för konstinköp som finns i tre delar: en för nationella konstnärer, en för regionala, en för lokala. Till exempel. Nu råder en klar obalans med övervikt på namnkunniga konstnärer från Stockholm.

För några år sedan lade Åke tillsammans med Vänsterpartiet en motion om ett stort kulturstipendium till Norrköpingsförfattaren Moa Martinssons minne. Summan skulle motsvara en krona per invånare i kommunen. Kommunfullmäktige antog motionen och ett arbetsstipendium till konstnärer i kommunen förverkligades. I december 2017 uppgick summan till 140 927 kr. Tanken är att en konstnär i Norrköping skulle kunna koncentrera sig på sin konstnärliga verksamhet utan att behöva tänka på försörjning en tid:

– Det var en viktig samhällsfråga, som jag drev blocköverskridande. Att samarbeta över partigränserna är något jag gör så ofta jag kan.

Vad tror du att konstnärsrollen kan tillföra politiken idag?

– Ett annat tänkande. Jag håller mig inte innanför boxen. Jag ställer frågor som ingen hade kommit på eller kanske vågat ställa. Frågor som för mig är självklara. Och om man skall vara lite krass så har jag en hög lokal hippfaktor i min roll som konstnär. Många lyssnar på vad jag säger.

Fredrik Holmqvist är ledamot för Vänsterpartiet i Kulturnämnen i Nacka kommun. Till vardags arbetar han som formgivare på Marabou Konsthall i Sundbyberg. Han berättar att när han gick ut Konstfack år 2000 ville han stå fri från politik.

– Då ville jag inte låsa mig i ett politiskt synsätt. Men för ett par år sedan kändes det på ett annat sätt. Det fanns frågor jag verkligen kunde engagera mig i. Det hängde nog delvis samman med att jag hade fått barn. Jag ville verka för en annan riktning i samhället, en samhällsförbättring. Inte bara stå och se på.

Det var för två år sedan som han fick ett erbjudande om ett politiskt uppdrag.

Vad ger det dig att vara verksam i kommunpolitiken?

– Jag får syn på samhället, jag skaffar mig perspektiv. Politiken ger en inblick i samhällsprocesser som jag inte skulle ha fått annars. Jag träffar och samtalar med människor med olika politiska åsikter. Det berikar.

Fredrik har drivit många frågor där han vill skapa fler rum och möjligheter för konstnärliga uttrycksätt i Nacka. Tillsammans med S och MP har han lagt motioner om en laglig graffitivägg och ateljéstöd för konstnärer. Nacka kommun har som enda kommun i Sverige beslutat att alla bibliotek skall privatiseras efter årsskiftet. Det är något han vill bilda opinion mot.

Han arbetar också för att enprocentsregeln skall tillämpas i kommunen:

FOTO: THOMAS SVENSSON

Fredrik Holmqvist, Vänsterpartiet.

– Det byggs väldigt mycket här och Nacka är en marknadsliberal kommun. Offentlig konst är snarare en fråga för byggherrar och näringsliv än för den kommunala kulturpolitiken. Det finns en syn på konst som jag ställer mig väldigt kritisk till. Konstens funktion kan inte vara att höja huspriser och markvärden i ett samhälle. Konstnärers och konstens villkor har blivit hårdare, utrymmet för konsten blir allt mindre. Jag vill att konsten skall finnas för alla. För mig handlar det om demokrati.

Tycker du att konst och konstnärer kan tillföra något i den politiska processen?

– Fler konstnärer borde engagera sig! Insikten att konst är ett arbete som kräver både tid och plats behöver spridas hos kommunpolitiker. Jag tycker det är viktigt att kulturen inte bara blir ett verktyg i politikens ekonomiska eller sociala agenda. Men hur själva konsten eller konstnärrollen kan användas i den demokratiska processen kan jag inte svara på.

Eva Arnqvist är konstnär och stadsvetare i Stockholm. I sin konstnärliga praktik har hon arbetat med dialogbaserade projekt kring stadsplanering och stadsutveckling. Sedan hösten 2017 är hon verksam i kommunpolitiken för Vänsterpartiet och sitter som suppleant i bostadsstyrelsen för Stockholmshem AB.

– Stockholm är en stad med stora och växande klyftor mellan dem som har och inte har. Hur kan vi skapa ett mer inkluderande samhälle? Stadsbyggnadsfrågan är väldigt viktig för mig.

Varför bestämde du dig för att gå in i politiken?

– Det är något jag funderat på länge och nu kändes tiden mogen. Inom konsten är vi bra på att analysera och kritiskt granska samhället. Jag vill vara med och påverka mer direkt. Det är en sådan fantastisk möjlighet vi har att kunna vara med och bestämma hur vårt samhälle skall fungera.

Vid sidan om sitt konstnärsskap har Eva Arnqvist suttit i flera styrelser, bland annat för Konsthall C i Hökarängen.

– Jag känner mig trygg i mötessammanhang, bekväm med tågordningen. Det finns ingenting i det där som avskräcker mig. Tvärtom har jag respekt för det tröga och långsamma politiska förloppet. Det finns ju där av en anledning - det skall säkerställa demokratin. Jag har ingen tidigare erfarenhet av direkt politiskt arbete så just nu är det väldigt mycket som jag försöker sätta mig in i. Men så är det ju med allt som är nytt. Det tar sin tid men man lär sig. Det är inte omöjligt. ▶

”Inom konsten är vi bra på att analysera och kritiskt granska samhället. Jag vill vara med och påverka mer direkt.”

Eva Arnqvist, Vänsterpartiet

FOTO: MINA ARNQVIST

KONSTNÄRER I POLITIKEN

► Vad kan den politiska världen ge konsten?

- I den politiska världen möts människor med helt olika bakgrunder och erfarenheter. För mig är detta väldigt givande och intressant. Konstvärlden som jag känner den är mycket mer homogen och

diskussioner och samtal blir därefter. Konstvärlden skulle må bra av en större mångfald.

Vad kan konstnärsrollen tillföra politiken?

- Jag tror att konstnärer har mycket att tillföra. Det finns flera exempel där konstnärliga metoder använts politiskt med stor framgång. Ett exempel är när borgmästaren Antanas Mockus i Bogota anlät 420 mimare för att driva med trafikförbrytare - på så vis minskade antalet dödsolyckor i trafiken med 50 procent.

Aiina Aïon är performancekonstnär och kulturproducent i Göteborg. Nyligen blev hon invald till styrelsen i nystartade partiet Initiativet. Hon står också på deras kandidatlista till riksdagsvalet i höst. Aiina har länge varit politiskt engagerad i sin konstnärliga praktik men har inte arbetat partipolitiskt förut.

- Jag har alltid haft ett stort behov av att agera politiskt, men har nog varit lite partipolitiskt deprimerad fram tills nu. Har inte kunnat identifiera mig med den traditionella vänster-höger-skalan. Den skapar polarisering, kategorisering och moverkar samarbete mellan människor av ideologiska skäl. När Initiativet dök upp fanns plötsligt idéer och människor jag kunde identifie-

FLER KONSTNÄRER I POLITIKEN

JOSEPH BEUYS (1921-1986) var övertygad om varje människas sociala, politiska och konstnärliga ansvar. Han grundade 1967 Tyska studentpartiet, medverkade vid grundandet av De Gröna i Västtyskland 1979/80 och formgav valaffischer. När De gröna gick till val i Europaparlamentet 1979 var han en av deras främsta kandidater.

Konstnärsparet **BARBARA STEVENI** och **JOHN LATHAM** var drivande i The Artist Placement Group (APG) i London på 1960- och 1970-talet. APG förhandlade fram "placements" för konstnärer i allt från industriella och kommersiella till politiska organisationer och regering - under parollen att konstnären var en resurs som borde tas tillvara på ute i samhället.

BRUCE CONNER tog ibland pauser från sitt konstskapande för att göra inhopp i lokalpolitiken i San Francisco. 1967 drev han en politisk kampanj med valaffischer som blivit legendariska. Under ett fotografi av konstnären som liten pojke kunde man läsa "Bruce Conner for supervisor".

FRIDA KAHLO gick med i Mexikanska kommunistpartiet i tjugoårsåldern och förblev övertygad socialist livet ut. Hon brukar också kallas den första feministen. Det politiska engagemanget delade hon med sin man **DIEGO RIVERA**, som bland annat var med och grundade en fackförening för konstnärer i Mexiko 1922.

FOTO: GUILLERMO KAHLO

GRACIELA CARNEVALE var en av de många latinamerikanska konstnärer som protesterade mot den argentinska diktaturen med hjälp av politiska, symboliska verk i slutet på 1960-talet. Hon skapade oväntade utställningar: en av de mer berömda är *Lockup-action*. Carnevale bjöd in människor i ett tomt galleri och låste sedan in dem. En fotgängare såg de vinkande, instängda galleribesökarna innanför glasväggen, krossade glaset och släppte ut dem.

Den socialt och politiskt medvetne **AD REINHARDT** influerade den kulturpolitiska världen i New York under 1930-talet och framåt. Vid sidan om sitt abstrakta expressionistiska måleri, sitt författarskap och föreläsande, tecknade han tusentals satiriska, konstpolutiska serier och illustrationer för press och tidskrifter.

ra mig med, och ett helt nytt tänkande kring den politiska processen.

Aiina Aïon menar att kultur- och konstvärlden måste aktivera sig mer i politiska processer:

– Demokratin är hotad, som jag ser det. Vi lever i ett demokratiskt system. Men vi måste engagera oss för att det skall fungera. Ta ansvar. Vi har inte råd att släppa politiken. Vi har inte råd att inte påverka utvecklingen.

Vad kan konsten tillföra politiken?

– Fantasi! Fantasi och visionärt tänkande borde kunna ha lika stor plats i den politiska utvecklingen som i den tekniska. Vi behöver nya lösningar, idéer och metoder. Konstens privilegium är att den kan ställa frågor utan att ge färdiga svar.

Vilka frågor tänker du driva politiskt framöver?

– Jag vill medverka till större politiskt ansvarstagande vad gäller klimatförändringarna. En annan fråga jag tänker driva är en mobilisering kring universell basinkomst. I den diskussionen ligger Sverige i bakvattnet, internationellt sett. ●

”Fantasi och visionärt tänkande borde kunna ha lika stor plats i den politiska utvecklingen som i den tekniska.”

Aiina Aïon, Initiativet

FOTO: MADELEINE MARTINSSON

THE WEATHER WAR BIGERT & BERGSTRÖM

22.03.18 – 09.09.18

SKISSERNAS MUSEUM

MUSEUM OF
ARTISTIC PROCESS AND
PUBLIC ART

Bigert & Bergström, Salt Pan Crystals, 2013. Foto: Emma Krantz / Skissernas Museum

SIRI AURDAL/ ELINE MUGAAS

24.05.18 – 26.08.18

skissernasmuseum.se

Eline Mugaas, Scale Model #11, 2014, Modell: Siri Aurdal

Konstnären som styr Albanien

Edi Rama är konstnären vars politiska karriär tagit honom till premiärministerposten.

För Albaniens premiärminister Edi Rama är konst inget ärende som drivs lite halvhjärtat av ett underfinansierat kulturdepartement. För Rama är konsten fundamentet, själva plattformen han står på. ”Politiken är en kamp för vardagslivet. Konsten är en bön”, sa han i en intervju med *The Guardian* 2016. Då hade han varit premiärminister i ungefär tre år och höll på att förbereda en utställning på New York-galleriet Marian Goodman. Edi Rama är utbildad konstnär och arbetade under flera år som lärare på konsthögskolan i Tirana. Hans pappa var skulptör och Rama följde på nära håll hur Albaniens diktatur sprängde kulturarv i luften. ”1974 kom andra vågen, inspirerad av kommunist-Kina”, berättar Rama för *The Guardian*: ”Konst och kultur från 1900-talet förbjöds helt.” Rama gick i frontlinjen för proteströrelsen som banade väg för landets demokratisering, men misshandlades så svårt av sina motståndare att han i mitten av 90-talet gick i exil och bosatte sig i Paris, där han etablerade sig som konstnär. När han var tillfälligt tillbaka

EDI RAMA är Albaniens premiärminister sedan 2013.

i Albanien 1998 fick han ett telefonsamtal från landets dåvarande premiärminister. Han frågade om Rama kunde tänka sig att bli kulturminister. Rama sa ja.

Våren 2018 har Edi Rama suttit på premiärministerposten i fem år. Det har varit en vår som präglats av Albaniens kamp att få gå med i EU och som kantats av anklagelser mot premiärministern om inblandning i muthärvor

och kopplingar till brottsliga gäng och avgångskrav. Ramas politikerpersona anklagas av vissa för att vara egocentrisk, hans politiska linje för att vara ogenomtänkt och korrumpierad. Men hans 20 år på olika politiska positioner utmärker sig inte av anklagelser, snarare av framgångar och hyllningar.

År 2000 blev Edi Rama Tiranans borgmästare. Hans huvudfokus blev att restaurera den på många håll fallfärdiga staden; han rev ner illegala byggnader och utökade grönområdena. Och han målade hus – hela kvarter fick fasaderna putsade och målade i regnbågens alla färger. ”De målade husen var inte konst för mig”, säger han i ett panel-samtal från Tate Modern; ”det var en politisk aktion.” En aktion för att ge staden ett tecken på frihet och en visuell början på en ny era. ”Jag hade aldrig kunnat drömma om den kedjeeffekt som följde”, säger han i flera intervjuer. Gatorna ansågs plötsligt säkrare, flera butiksägare tog bort sina tunga galler-skydd. Någon förklarade att kvarterens skönhet blev skydds-substitut för poliser när de inte kunde vara närvarande. Och ur initiativet föddes en konstbiennial. Biennalen har bland annat engagerat den internationellt uppmärksammade albanske konstnären Anri Sala och stjärnkuratorn Hans Ulrich Obrist, som i sin tur bjudit in hyllade konstnärer som isländske Olafur Eliasson och brittiske Liam Gillick att förvandla byggnader till unika konstverk.

Fyra år efter att Edi Rama tillträtt posten som borgmästare tilldelades han den internationella utmärkelsen World Mayor Award. Ett år senare förärade *Time Magazine* honom European Hero Award, och *FN* har uppmärksammat honom för hans arbete mot fattigdom. Men den entusiasm som omvärlden riktat mot Rama har också entusiastiska kritiker, som bara väntar på att Ramas beundrare ska förstå hur hans styre inte format något annat än ett kollapsande politiskt system. Kanske blir EU:s beslut

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

VERK

EDI RAMA
Untitled, 2016. Tapet

VERK

EDI RAMA
Untitled (1161), odaterad.

om att låta eller inte låta Albanien vara med i unionen det som i slutändan faller den avgörande domen kring den saken.

Edi Rama förlorade borgmästarvalet 2011 men tog igen nederlaget med att bli premiärminister 2013. En av de första åtgärder Rama valde att genomföra var att riva ner avspärningarna runt premiärministerbyggnaden. Över entrén sitter nu ett konstverk av franske konstnären Philippe Parreno. Innanför dörrarna finns "Centre for Openness and Dialogue", där man bland annat hittar ett konstgalleri, ett bibliotek och en liten biograf. Tanken var att utforma den första våningen för folket och den andra för makten.

Konsten i regeringsbyggnaden är tänkt att skapa en dialog mellan Albanien nu och då. I en artikel i *Financial Times* (2015) säger Rama att man inte kan låtsas att politiken talar samma språk som konsten, men att han tror att konsten kan påverka politiken. Efter att husen i Tirana målats frågade man invånarna om de tyckte om projektet. 63 procent svarade ja, men hela 85 procent ville att projektet skulle fortsätta. Rama säger att konst ger samma effekt: om du

FOTO: MARIAN GOODMAN GALLERY

”Politiken är en kamp för vardagslivet. Konsten är en bön.”

Edi Rama

frågar folk om de gillar modern konst kanske de säger nej, men frågar du om de vill ta bort konsten helt, då vill de inte det. Han tror inte nödvändigtvis att fler konstnärer bör bli politiker. Men han är säker på att politiker skulle kunna göra bättre ifrån sig om de satte sig in i hur folk inom den konstnärliga sfären tänker.

Själv ritar han – ”doodlar” – under möten för att överleva de långa timmarna. Hans kontor har enligt *Financial Times* reporter askar med färgkritor på var och

varannan hylla, och han är representerad av gallerister i flera länder. Under förra årets Venedigbiennal var det rum där Olafur Eliassons *Green Light Project* ägde rum tapetserat med Edi Ramas ”doodles” (samma tapet pryder även väggarna i Ramas kontor). I en promotionvideo för Venedigbiennalen säger Rama: ”In politics too, I am trying to paint a canvas. I visualize how I want our country to be, to feel, how I want it to change.” ●

Karolina Modig

NÄR KONSTEN BLIR POLITISK

Politisk konst är hetare än någonsin och vi börjar bli vana vid att konstverk kan skaka om samhällsdebatten. Men kan ett konstverk leda till verklig politisk förändring? Robert Stasinski skriver om det långvariga men diffusa äktenskapet mellan konst och politik.

TEXT: ROBERT STASINSKI

Konsten har i alla tider varit sammanlänkad med makt och pengar, under hundratals år under kyrkans, adelns och borgerskapets nåd, men under de senaste decennierna har detta förhållande skiftat till att bli ett spel mellan det offentliga och den enskilda konstnären. Detta har skett när demokratiska stater i allt högre grad avsagt sig det juridiska utrymmet att påverka vilken konst som skapas för att enbart påverka de kulturbärande institutionernas funktioner, genom den brittiska idén om armlängds avstånd.

Men påverkan åt andra hållet – konstens inverkan på samhället och politiken – är varken reglerat eller stigmatiserat, utan snarare något som alltmer uppmuntras och debatteras. Ett historiskt skifte har skett från konst som dekoration och statussymbol till konst som kritiker och samtidsberättare, inte olik journalistik eller forskning. I den vida delade artikeln "Is Political Art the Only Art That Matters Now?", frågade den amerikanska kritikern Carl Swanson retoriskt om konstvärlden i själva verket skiftat åt andra hållet, om politisk konst blivit det mest eftertraktade bland dagens museer, konsthallar och biennaler? Politiskt färgade verk skapar onekligen stor uppmärksamhet både i och ►

VERK

GUNILLA SKÖLD FEILER
OCH DROR FEILER
*Snövit och sanningens
vansinne*, 2004.

FOTO: SKÖLD FEILER/FEILER

- ▶ utanför konstens domän och med Donald Trump som USA:s president har nu också flera viktiga aktörer i konstvärlden, såsom stjärngalleristen Andrea Rosen, valt att avsluta sitt konstnärliga arbete för att delvis fokusera på politisk aktivism.

Len av de få vetenskapliga försöken att bestämna relationen mellan konst och politik gjorde beteendevetarna Irfan Nihan Demirel och Osman Altintas en djupdykning i artikeln "Relationship between art and politics". Trots att studien är mycket begränsad i omfattning svarade de intervjuade deltagarna, som samtliga var professionellt verksamma konstnärer, att konsten bidrar till politiken genom "kritiskt tänkande, nya estetiska perspektiv, påverka communities och upprätthålla fred och ordning". Deltagarna i studien svarade att konstnärer bör ha en röst i politiken, men samtidigt att de inte

kan upprätthålla sin roll som konstnärer om de faktiskt tar klivet in i den politiska sfären.

Vad händer med detta diffusa äktenskap mellan konst och politik i kristider, exempelvis det läge som Syrien, Kongo eller Pakistan befinner sig i både ekonomiskt och politiskt? Hammad Nasar, född och uppvuxen i Pakistan, numera chefscurator för Green Cardamom i London menar att konstnärers försök att åsamka en buckla på samhällskroppen är lönlösa. Istället menar han att konstnärer bör gå samman med andra områden och fält och göra gemensam sak om den vill skapa någon typ av verklig förändring, något som konstnärer historiskt sett gjort i enbart mindre skala.

Inför valet 2014 gjordes i Sverige en rad enkäter med de åtta riksdagspartierna om konstens betydelse, utifrån parti och ideologi. Ett vanligt svar var att konsten ses som inspiration och att den

Konstchock!

För diffust, för tydligt, för oanständigt, för osvenskt... Orsakerna till att konst blir politiskt hetstoff är många.

1895

Oscar Björck, nymfer, satyrer, backantåg

Oscar Björck hämtade motiven till den nyinredda Operakällarens freskmålningar från antikens diktning: det var nymfer och fauner, nästan nakna, alla på vinkalas. Oscar II inspekterade och beordrade att vassruggarna skulle höjas; hans beledsagande hovdamer hade anständigtvis blivit chockerade. Missionsförbundets grundare lektor Paul Peter Waldenström, som var riksdagsman, krävde att regeringen skulle ingripa mot de osedliga målningarna. Finansministern svarade artigt men undvikande. I dag, när ut-

rymmet för politiska ingrepp är betydligt vidare, skulle kanske svaret blivit ett annat.

1935

Bror Hjorth, "sedlighets-sårande" skulpturer

Bror Hjorths separatutställning på galleri Färg och Form blev en skandalsuccé efter att en nazistsympatiserande grosshandlare polisanmält två skulpturer som "sedlighets-sårande". Hjorth kallades till polisförhör och hotades av åtal om han inte avlägsnade fyra kärleksgrupper. Den statliga censuren upprörde kollegor som skyndade till konstnärens försvar i den följande pressdebatten. Mängder av besökare kom för att se utställningen. Ivar Lo-Johansson undrade i en intervju om vi ännu lever på medeltiden.

1937

Carl Kylberg, Uppbrottet

Regeringen gick för första gången i historien mot Nationalmuseums inköpsförslag och

stoppade ett köp av målningen *Uppbrottet*. Ecklesiastikministern Arthur Engberg uttalade sig bland annat i radio där han argumenterade mot tavlans otydlighet. Frågan blev politiskt känslig eftersom Hitler samma år hade iscensatt utställningen *Entartete Kunst*, där naziregimen visade öppet förakt mot några av samtidens stora modernister. Artisten Tora Teje trädde sedermera in och köpte målningen och donerade den till museet.

1967

Carl Johan De Geer, Skända flaggan

I april 1967 mottog polisen anmälningar om uppviglande konst på Galleri Karlsson. Man beslagtogs 61 blad med motiv som *Skända flaggan*, *Vägra vapen* och *USA mördare*. I Stockholms rådhusrätt den 6 september 1967 dömdes De Geer till 75 dagsböter à 15 kronor för skymfande av rikssymbol, skymfande av utländsk rikssymbol samt uppvigling.

Vad händer med detta diffusa äktenskap mellan konst och politik i kristider, exempelvis det läge som Syrien, Kongo eller Pakistan befinner sig i både ekonomiskt och politiskt?

har rätt att vara fri. Även indirekta effekter såsom påverkan på kreativitet, hälsa och mångfald ansågs viktiga. Men det vanligaste svaret i medier som UNT, Sverige Radio och KONSTNÄREN, beskrev konsten som en version av kanariefågeln i kolgruvan, alltså en termometer med hög känslighet för att mäta demokratis hälsa. Denna bild av konstens relation till politiken strider på sätt och vis mot den strävan som många

politiskt intresserade konstnärer utgår ifrån, nämligen att påverka diskussionen eller det politiska systemet.

För Anna Odell, som 2009 genomförde performansen *Okänd, kvinna 2009-349701*, är den efterföljande samhällsdiskussionen en central del av verket, inte minst baserat på den relativt tydliga kritiken ▶

1970

Peter Dahl, *Liberalismens genombrott i societeten*

Tavlan skildrar hur prinsessan Sibylla lyfter på klänningen och visar ett naket underliv för en man med erektion. Målningen, som var utställd på Göteborgs konsthall, beslagtogs, och Peter Dahl riskerade fängelsestraff för majestätsbrott. Men kammaråklagare Erik Ekström valde istället att stämpla tavlan som sedlighetssårande.

FOTO: GÖTEBORGS KONSTMUSEUM

V E R K

PETER DAHL
Liberalismens genombrott i societeten, 1970.
Göteborgs Konstmuseum.

1980-

Lars Vilks, *Omfalos, Nimis och Arx*

Under 1980- och 90-tal utförde Vilks verken *Omfalos*, *Nimis* och *Arx* som kom att trigga igång en rad rättsprocesser som utgick ifrån verken som byggnadsverk utan tillstånd på kommunal mark. I boken *Myndigheterna som konstnärligt material* utvecklar Vilks hur det politiska spelet blev en stor del av verket under mer än 30 års tid.

FOTO: PRALLAN ALLSTEN/MODERNA MUSEET

FOTO: CARL JOHAN DE GEER

V E R K

CARL JOHAN DE GEER
Skända flaggan, 1967.

V E R K

CARL KYLBERG
Uppbrottet, 1935.
Moderna Museet.

Ing-Marie Wieselgren menade i intervjuer att Anna Odells konstprojekt har haft en positiv effekt på utvecklingen inom psykiatrin.

som verket och Odell riktade mot psykiatrin, exempelvis vad gäller bältesläggningar.

Sociologistudenten och skribenten Lorena Sierra Gustavsson har själv spenderat ett drygt decennium inom tvångspsykiatrin och menar att verket var så effektivt för att det tydligt angränsade till opinionsbildning. ”Första avdelningen jag var på kallade de oss för våra rumsnummer”, berättar hon ”och denna avhumanisering var ju något som framkom i hennes verk som jag tycker är ett av de mest lyckade försöken att luckra upp strukturerna inom psykiatrin”. Hon berättar att de intagna ofta diskuterade Odells verk under de månader det var aktuellt, men att dessa diskussioner aldrig fördes med personalen. Även nationellt fick verket betydelse, där det kanske tydligaste ställningstagandet kom från den nationella psykiatrisamordnaren och psykiatrikern Ing-Marie Wieselgren som i intervjuer menade att Anna Odells konstprojekt har haft en positiv effekt på utvecklingen inom psykiatrin, under efterföljande år.

Andra verk som fått konsekvenser för svensk politik är Pål Hollenders film *Buy Bye Beauty* och Dror Feiler och Gunilla Sköld-Feilers verk *Snövit och sanningens vansinne*. I bägge fall kom verken att debatteras kraftigt utaför konstens institutioner, inklusive av ministrar utomlands, i Hollenders fall med starka fördömanden av både presidenten och premiärministern i Lettland, där filmen var inspelad. I makarna Feilers fall, ansågs verket antisemitiskt och premiärministern Ariel Sharon gav sitt stöd år ambassadören Zvi Mazel som vandaliserat verket under vernissagen. ▶

1998

Elisabeth Ohlson Wallin, *Ecce homo*

Tolv fotografier av bibliska situationer tolkade ur ett HBTQ-perspektiv och utställda i Uppsala domkyrka, utlöste en rikstäckande debatt i press och kyrkliga forum. Dåvarande ärkebiskopen K.G. Hammar sanktionerade beslutet att visa utställningen i kyrkan, och samma höst ställde påven in hans audiens i Vatikanen. Utställningen vandaliserades även vid ett flertal tillfällen.

2001

Pål Hollender, *Buy bye beauty*

I Lettland skapades en stor opinion mot filmen *Buy bye beauty* som visade Hollender intervjuar och sedan ha sex med ett antal unga prostituerade kvinnor i landet. Lettlands president Vaira Vīķe-Freiberga kallade filmen "politisk propaganda", premiärminister Andris Bērziņš föreslog att landet skulle kunna lägga fram ett internationellt brottmål mot filmens regissör och åklagarmyndighetens kontor uppmanade inrikesministeriet att förbjuda Hollender att komma in i landet. TV3, som visade filmen, bad sedan om ursäkt till Lettland.

2004

Dror Feiler och Gunilla Sköld-Feiler, *Snövit och sanningens vansinne*

När Israels ambassadör Zvi Mazel förstörde Dror Feilers och Gunilla Sköld-Feilers in-

stallation på Historiska museet, blev både händelsen och verket internationellt uppmärksammat och också kommenterat i det israeliska parlamentet. Verket ansågs antisemitiskt och premiärministern Ariel Sharon gav sitt stöd till ambassadören.

2007

Lars Vilks, *Profeten M som rondellhund*

Bilden av profeten Muhammed som rondellhund publicerades i Nerikes Allehanda och Vilks fick strax efter detta en mängd döds-hot. Idag lever konstnären på okänd adress med SÄPO-övervakning dygnet runt.

2009

Anna Odell, *Okänd, kvinna 2009-349701*

Med sin performance på Liljeholmsbron skapade konstfacksstudenten Anna Odell en av de största konsthändelserna någonsin. Odell åtalades för våldsam motstånd, falskt larm och oredligt förfarande och dömdes i augusti 2009. Men flera personer inom psykiatrin, inklusive den nationella psykiatrisamordnaren och psykiatrikern Ing-Marie Wieselgren menar att Anna Odells konstprojekt i ett längre perspektiv har haft en positiv effekt på utvecklingen inom psykiatri.

VERK

ANNA ODELL
Okänd, kvinna 2009-349701,
2009.

FOTO: MATILDA RAHM/KULTURHUSET

POLITISKA KONSTVERK

- ▶ Under 1900-talet flyttade nazistiska och kommunistiska ideologier konstens position extremt nära politikens dekret och den fick så en konkret nationell betydelse i exempelvis Nazityskland och Sovjet.

I kulturjournalisten och tidigare KONSTNÄREN-redaktören Anders Rydells bok *Plundrarna*, från 2013 beskriver han i detalj konstens betydelse för Hitler och nazisterna i deras kamp för att erövra Europas själ och territorium. Framför allt var idén om den tyska ”anden” betydelsefull, nämligen att det tyska folket var ett mer andligt, kulturellt folk – ett folk av ”konstnärer”, som man formulerade sig. Nazisterna ville

transformera tyskar till sitt sanna väsen, som konstnärer. Rasideologin och kultursynen var intimt förknippade eftersom det framför allt var genom kulturen den rasmässiga överlägsenheten skulle manifesteras. Trettio år senare skulle den anti-rasistiska Black Panther-rörelsen använda konsten men för ett helt annat syfte, tydligt beskrivet av organisationens Minister of Culture, Emory Douglas, 1970: ”[Konsten] ger folket den korrekta bilden av vår kamp, medan Revolutionär Ideologi ger folket den korrekta politiska förståelsen av vår kamp”.

I Sverige år 2018 beskriver nazistiska Nordiska Motståndsrörelsen på sin hemsida dussin-

06 JUNI – 30 SEPTEMBER 2018

ONSDAG	12-16
TORSDAG	12-20
FREDAG – SÖNDAG	12-16
STÄNGT MIDSOMMARHELGEN	

**200
WOMEN**

Som kommer ändra
sättet du ser på världen

**BODEN
SKOLAN**

UR ETT NYTT
PERSPEKTIV

HAVRE
MAGASINET

Producent: Blackwell&Ruth.

Länskonsthall Boden

Finansiärer:
REGION
NORRBOTTEN

VERK

JONAS DAHLBERG
Memory Wound, 2014.
3D-bild.

talet samtida konstverk av bland annat Carolina Falkholt, Maria Miesenberger och danska konstnären Jeannette Ehlers med nazistiska termer som "degenererad", "terroristisk" och inom citattecken "konst", alltså ett slags förnekande av dess status som konst. NMR uppmanar också till vandalisering av flera av dessa verk, exempelvis i ▶

FOTO: JONAS DAHLBERG STUDIO

Förmodligen den bästa akrylfärgen i världen!

Finns i följande specialbutiker:

Arthouse Karlstad, Hööksgratan 20, 652 29 Karlstad, website: www.arthousekarlstad.se/**Drewex AB**, Slussgratan 10 B, 211 30 Malmö, website: www.drewex.nu/**Gredelin Konsthandel AB**, Hospitalsgatan 16, 602 27 Norrköping, website: www.gredelin.se/**Hammarö Ramverkstad**, Västra Takene 224, 663 91 Hammarö, website www.hammaroram.se/**Konstnärernas Centralköp**, Fiskargatan 1, 116 20 Stockholm, website: www.konstnarernas.se/**Matton Stockholm**, Luntmakargatan 66, 103 69 Stockholm, Första Långgatan 26, 413 28 Göteborg, Stora Nygatan 24, 211 37 Malmö, website: www.mattonbutikens.se/**Nyborg Jägare AB**, S:t Andreas Väg 53, SE 263 57 Höganäs, tel: 070 4926007/**Screenotec AB**, Elektravägen 18, 126 30 Hägersten, tel: 08-744 4070, www.farg.nu/**Stens Glasmästerei**, Lasarettsvägen 5, 668 40 Bäckefors/**Zinkvit Konstnärsmaterial**, Aspnäsvägen 10, 755 91 Uppsala, website: www.zinkvit.se/**Kreatima AB**, Kungsgatan 58, 111 22 Stockholm, tel: 08-54515560/**Konsthandel Jord**, Bysistorget 8, Hornsgatan 80, 118 21 Stockholm, website: www.konstnarshandeljord.se/**Crevia Bygg & Design AB**, Växhusvägen 7, 395 87 Läckby, website: www.crevia.se

GOLDEN
ARTIST COLORS®

POLITISKA KONSTVERK

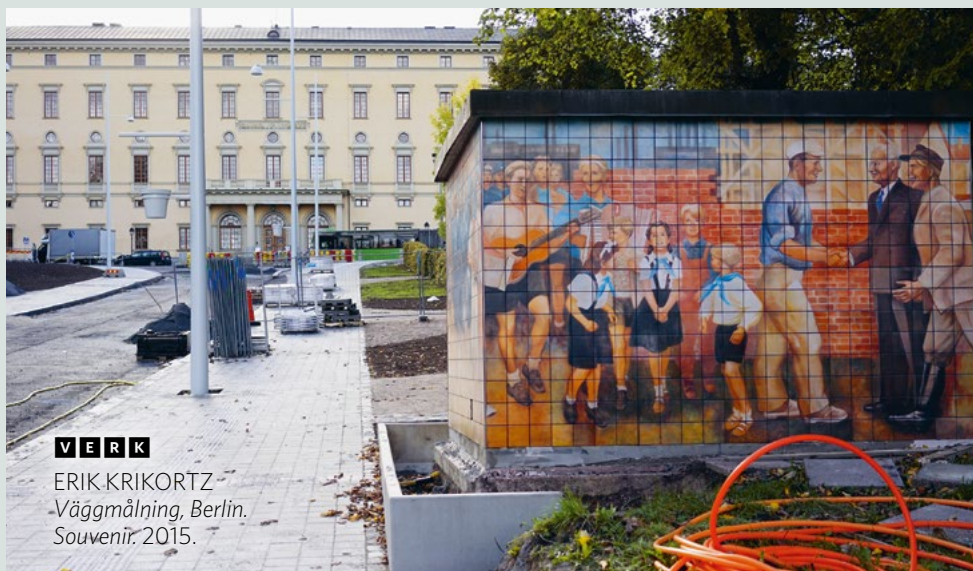
- Stockholms tunnelbana. Organisationens engagemang för just samtidskonst, i likhet med Sverigedemokraterna, döljer en dunkel agenda om att påverka konsten i en riktning som är politiskt mer inställsam. Att demokratier kan utvecklas totalitärt ser vi redan exempel på i Ungern, Polen, Ryssland och andra platser i världen och konstnärer verkar idag i högre grad ta sig an dessa po-

litiska mekanismer och teman i sina verk. Kanske är detta ett exempel på att den tidigare passiva relationen till makten som konsten historiskt sett haft, börjar ersättas med en offensiv, bemyndigad generation konstnärer som knappast räds att osäkra sitt vapen i kampen om demokratiska och konstnärliga rättigheter. Även om vapnet i detta fall är estetiskt, inte militärt. ●

2012

Makode Linde, *Painful Cake*

Firandet av World Art Day på Moderna museet i Stockholm 2012 invigdes genom att dåvarande kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth skar en bit av en tårta med form av en kvinno-kropp, där Lindes eget ansikte stack upp sminkat i klassiskt rasistiskt blackface. Många betraktade konstverket som rasistiskt och händelsen anmälades till Justitieombudsmannen. Afrosvenskarnas riksförbund krävde kulturministerns avgång. Konstnären menade sig vara missförstådd men när bilder från händelsen kablades ut över världen beskrevs verket på håll som "racist cake in Sweden".

VERK

ERIK KRIKORTZ
-Väggmålning, Berlin.
Souvenir. 2015.

FOTO: ERIK KRIKORTZ

2013

Ingo Vetter, *Priapos trädgård*

Ingo Veters Priapos är en bil som placerats mitt i en rondell bland träd och buskar, med fören rakt upp, i en rondell i Gävle. En erigerad bil som symboliserar manlig sexualitet, som museichefen Magnus Jensen skrev om verket. Niclas Bornegrim, moderatpolitiker i Gävle kultur- och fritidsnämnd gav vallöftet att riva verket om moderaterna kom till makten och verket vandaliserades sedermera.

2014

Carolina Falkholt, *Övermåling, 2014*

SD-politikern Margareta Larsson sade under en riksdagsdebatt om Carolina

Falkholts verk *Övermåling* att den kunde likställas med "sexuellt ofredande". Under riksdagsdebatten uttryckte hon önskemål om att kasta konstnären Carolina Falkholt i fängelse.

2015

Erik Krikortz, *Väggmålning Berlin, Souvenir*

Det kallades för Uppsalas största konstbråk genom tiderna, när en offentlig gestaltning av Erik Krikortz blev föremål för många makthavares röster som bland annat krävde flytt eller nedtagning av verket. Förslaget till verket är en väggmålning av Max Lingner från Berlin och DDR. Erik Krikortz verk var tänkt

att resultera i fem delar längs paradgatan i Uppsala men stoppades efter stor oenighet i kommunen.

2017

Jonas Dahlberg, *Memory Wound*

Det vinnande förslaget i den stora konstnärstävlingen för ett minnesmärke över offren i masskjutningarna på Utøya, *Memory Wound* av svenske Jonas Dahlberg, har hyllats internationellt. Men 2017 beslutade norska regeringen att inte uppföra verket efter kraftiga protester från boende på platsen, utan inleda en process för att ta fram ett nytt förslag, denna gång utan att utlysa tävling.

VERK

INGO VETTER
Priapos trädgård, 2013.

FOTO: INGO VETTER

LOVED BY...

Gordon Cheung

GORDON CHEUNG KONSTNÄR

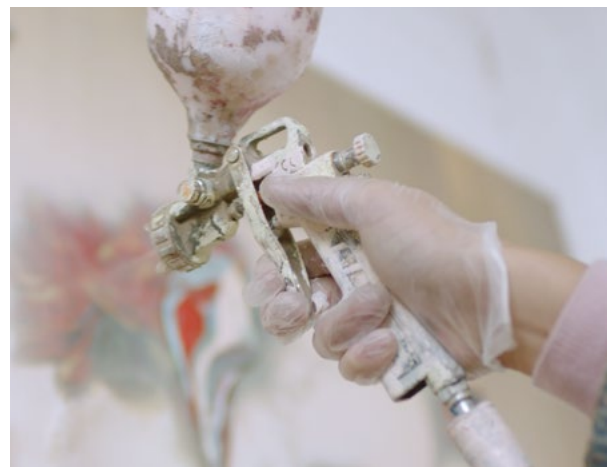
Gordon Cheung använder färg på ett oortodox sätt - han använder vår färg, formar den, sprayar den och bygger lager på lager för att skapa sällsynta skulpturala landskap på ytan. Hans konst är representerad på gallerier i London, Hong Kong, Miami och Dubai. Gordon's ovanliga teknik har visat sig vara en succé, kanske på grund av att han har lyckats behålla sin ursprungliga vision för att skapa konst.

FAVORITVERKTYG

Dator

Sprayfärg

Färg

Gordon Cheung färglägger sina konstverk genom att använda sprayverktyg.

#INSPIRINGEVERYARTIST
#COLARTLOVEDBY
COLART.COM/LOVED-BY

Vilka kroppar får synas i samtidskonsten?

Hur präglas konstverken av att konstvärlden till största del består av vit medelklass? KONSTNÄREN har pratat med några unga konstnärer som arbetar aktivt med att representera andra kroppar än bara vita i sina konstnärsskap.

TEXT: IDA THERÉN

– När jag gick på förberedande konstskola hade vi modell en gång i veckan hela året. Varenda modell var vit. Det gav mig en insikt om hur jag alltid ritat av vita människor och att jag ritat mig själv vitare än jag är, berättar Sonia Sagan, curator och konstnär.

Efter insikten på konstskolan startade Sonia Sagan ett projekt ihop med Konstfrämjandet som de kallade ”Halal-kroki” som hölls på Basis konstskola under 2017, ett initiativ som sedan spridit sig till andra plattformar. Halalkrokin innebar att modellerna var icke-vita, ofta queer och inte helt nakna.

Samtidigt anser Sonia Sagan att det

VERK

NATALIA MUROBHA
Ur boken *Jag vill va som du*, 2018.
I boken berättar Natalia Murobha om när hon träffade sin bästa vän, den första svarta flickan hon hade sett i sitt liv och hur hon började älska och förstå sig själv mer när hon såg skönheten i henne.

inte är så enkelt som att fler konstnärer plötsligt ska börja måla icke-vita subjekt för att öka variationen på utställningar.

– Att ta in representation i konstverk är väl inget fel, men det kan bli destruktivt när folk börjar tjäna pengar på det och göra karriärer på något som en icke-vit konstnär skulle kunna göra.

Ashik Zaman, bangladeshisk-svensk curator och redaktör för konstmagasinet C-print, håller med.

– Det är ju väldigt laddat att som vit måla svarta perspektiv och kroppar.

Som exempel nämner han Dana Schutz målning på Whitney-biennalen häromåret där porträttet av våld mot unga svarta män väckte kritik mot kulturell appropriation. Alltså var gränsen går för att utnyttja svart lidande, för en vit konstnärs vinnings skull.

– Det finns en avsaknad av icke-vita kroppar som både motiv och subjekt i både figurativ konst och iscensatt samtidsfoto. När svarta porträtteras i fotografi är det nästan alltid oförskönade socialrealistiska bilder i Nan Goldins fotspår, säger han.

– Samtidigt finns det en ny ”våg” av svarta framgångsrika målare som avbildar svarta kroppar i vardagsmiljöer. Jag tror att det är superviktigt att icke-vita kroppar inte bara får synas i bildsammanslagningar som för den vita blicken framstår som ”exotiska” eller exotifierade. ▶

FOTO: SARAH GIERSING

Invigning av *I am Queen Mary* av Jeannette Ehlers och La Vaughn Belle i Köpenhamn, 2018.

REPORTAGE

Ashik Zaman anser att alla i konstvärlden har en skyldighet att agera för en större blandning i vilka kroppar och konstverk som representeras.

– Status quo kommer inte att förändras av sig självt. Vi kan sitta om 20 år och föra samma diskussioner om mångfalden inom samtidskonsten.

– Alla konstaktörer som institutioner, curatorer och gallerister måste dels reflektera över hur läget ser ut på konstscenen, dels över hur deras handlande återspeglar eller förhåller sig till detta. Mitt intryck är att det finns en jättebrist på reflektion i Sverige.

– Det går att vara Sveriges främsta galleri och aldrig på två decennier visa konst av rasifierade konstnärer, och när icke-vita kroppar syns så är det sällan av icke-vita konstnärer.

Sonia Sagan är ännu mer pessimistisk.

– Det kommer nog inte hända under min livstid att Stockholms konstvärld är inkluderande. En del av det hänger ju ihop med hur klassamhället ser ut. Det finns ingen icke-vit borgerlighet och så länge konsten är så kopplad till pengar blir det ett svårt landskap att berika.

Jeannette Ehlers är en dansk-trinidadsk multimedia-visuell konstnär baserad i Köpenhamn.

Halal-kroki under handledning av José David Hildebrand. Modellen är Jon Ely.

FOTO: SONIA SAGAN

– I mitt arbete fokuserar jag mycket på representation av svarta kroppar, vilket syns på olika sätt i flera av mina verk där jag arbetat med frånvaron av den svarta kroppen och identiteten, berättar hon.

Hennes senaste, mycket omtalade verk *I Am Queen Mary* är ett samarbete med La Vaughn Belle från St. Croix. Det är en sju meter hög skulptur av en svart kvinna, som nu finns i hamnen i Köpenhamn. Hon konstaterar att 98 procent av alla offentliga statyer i Danmark representerar vita män, ett faktum hon vill konfrontera och utmana.

Verket vill ge en bild av en framtid som ännu inte har hänt, en referens till profes-

sorn Tina Campt som uttryckt makten i att föreställa oss saker bortom hur saker ser ut idag. En påminnelse om att även det som inte finns än, kan komma att finnas.

– Det handlar om att stärka och synliggöra svart identitet i ett samhälle som konstant avhumaniserar, trycker ner och raderar vår betydelse och existens, säger Jeannette Ehlers.

Vad tänker du kring vita konstnärer som representerar svarta kroppar i sina verk? Hur kan det bli rätt, och när är det inte rätt?

– Det är ett minfält och det finns många fatalt misslyckade försök – antingen i form av tanklös appropriation, eller direkt rasistiskt uttryck – ofta i ”yttrandefrihetens” namn. Båda kommer dock från en vita överlägsenhet, i form av rasistisk kultur och tänkande.

– De verk som lyckas är inte många och sker enbart när den vita konstnären ger fullständigt avkall på sina vita privilegier, viker för och respekterar den svarta identiteten samt låter deras röster få plats, säger Jeannette Ehlers.

Natalia Murobha är född i Sovjetunionen där hon bodde på barnhem, innan hon växte upp i Hjulsta och amerikanska Baltimore, där hon under en period levde på gatan. Nu bor hon åter igen i Sverige sedan fyra år tillbaka.

– I och med att jag känt mig annorlunda som mixad, eller svart, ryss har jag använt mig av konst för att kommunicera och handskas med svåra saker i mitt liv. När jag var runt 11 år ritade jag ofta mixade familjer, som terapi.

Vi talar i telefon och jag hör hur hon

USEL MÅNGFALD PÅ STOCKHOLMS GALLERISCEN

C-print Journals chefredaktör **Ashik Zaman** har undersökt hur det står till med mångfalden på Stockholms konstscen.

De 19 mest etablerade gallerierna representerar sammanlagt 450 konstnärer. Av dessa är 16 icke-vita personer*. Det ger en mångfaldssiffra på 3,5 procent.

Två av gallerierna med störst ”mångfalds-representation”, representerar 4-5 konstnärer vardera inom dessa 3,5 procent (Andréhn-Schiptjenko och Galerie Nordenhake). De två gallerierna

representerar tillsammans 50 procent av de icke-vita konstnärerna på Stockholms galleriscen.

Mer än 50 procent av gallerierna representerar noll procent icke-vita konstnärer. Det största galleriet,

GALLERIENA I RÅKNINGEN**

Stene Projects, Nordenhake, ANNAELLE, Belenius, Loyal, Fagerstedt, Flach, Christian Larsen, Cecilia Hillström, Andréhn-Schiptjenko, Björkholmen, Bohman-Knäpper, Forsblom, Wetterling, Steinsland Berliner, Charlotte Lund, Elastic, Susanne Petterson, Galleri Magnus Karlsson.

*Ashik Zaman räknar med en felmarginal på en till två konstnärer, beroende på hur de definieras.

**Endast gallerier med listor över de konstnärer de representerar på sina hemsidor ingår i statistiken.

med totalt 55 konstnärer, representerar endast en konstnär som ingår i de 3,5 procenten (Galleri Forsblom). Ett annat stort galleri med 34 konstnärer, landar på noll (Galleri Magnus Karlsson).

”Det handlar om att stärka och synliggöra svart identitet i ett samhälle som konstant avhumaniserar, trycker ner och raderar vår betydelse och existens.”

Jeannette Ehlers.

ritar i bakgrunden. Hon berättar att hon håller på med ett projekt för en musikartist, som vill ha med hennes verk som en del av sin promo. Det är inte ett aktivt ställningstagande att bara måla svarta, berättar hon, utan det handlar mer om att porträttera det som spelar roll i hennes eget liv. När Natalia Murobha har haft fysiska utställningar har hon valt att dra in andra svarta konstnärer och poeter. Både för att ge andra plats men också för att det är vackert att se en annan del av kultursverige.

– Det spelar ingen roll om vi varit i en

källare eller i en konsthall, det har alltid varit fullproppat. Det är samma som hiphopartister. Det finns en publik, men det är inte alla som vill ha dem på sina plattformar.

Natalia Murobha klarar sig bra även utan fysiska utställningsplatser. Hon arbetar digitalt, vilket gör att hon kan sprida sin konst överallt.

– Har jag en padda kan jag sitta på ett bibliotek med wifi och skapa och sedan få ut det direkt. Det känns nästan som att jag har mina egna vernissager på instagram.

På instagram följs hon av över 16 000 personer, bland annat Chris Rock, och hennes bilder har delats av kändisar som Alicia Keys och Jordan Peele.

– Jag tycker inte det syns så mycket utåt, i kulturen, hur många invandrare som bor i Sverige och som har en egen historia att berätta. Det finns så många bra konstnärer som inte får nå ut i Sverige idag.

– Om vi icke-vita och invandrarkonstnärer inte tar den platsen nu kommer det verka som om vi inte har bott här om 100 år, säger Natalia Murobha. ●

Rånässalongen V

HOPE OF HOPE

8.7.-12.8. 2018
Öppet kl 11-17

Konstutställning i Rånäs slottspark och Stenkvarn. Mångfald av uttryck, magnifika konstverk på överraskande platser skapta av 50-tal konstnärer från olika länder.

Varmt välkommen!
Frivillig entré

Med stöd av Stockholms Läns Landsting,
Sensus, Roslagen Sparbanks Stiftelser &
Norrtälje kommun.

facebook: ranassalongen
Info: 0702909935
www.ranassalongen.se

ÄR DU KONSTNÄR OCH BEHÖVER HJÄLP?

Tillfälligt stöd vid sjukdom eller
årlig pension från fyllda 65 år

**KONSTNÄRERNAS
HJÄLPFOND**

08-767 30 00

www.konstnarernashjalfond.se

Vad säger konsten om konstnärens politiska färg?

Sambandet mellan politisk och konstnärlig radikalitet är svagare än vi är frestade att tro, skriver Jon Brunberg.

Måste en kulturradikal konstsyn hos en konstnär alltid åtföljas av en progressiv syn på samhället och politiken? Och tvärtom – måste en kulturutövare som sympatiserar med en konservativ politisk ideologi av nödvändighet omhulda och producera konst som kan betecknas som konservativ?

Det finns gott om exempel på motsatsen. När den brittiska konstnären Tracey Emin i en intervju 2010 deklarerade att hon röstade på Tory-partiet väckte det uppmärksamhet. Tracey Emins radikala, stöktigt provocerande konst tycktes svår att förena med en konservativ samhällssyn. Och det socialrealistiska måleri som blev förhärskande i Sovjetunionen mot slutet av 1920-talet visar på ett utmärkt sätt hur radikala vänsterrörelser ofta har vurmat för kulturkonservativa konstnärliga uttryck.

Lars Anders Johansson, som är redaktionschef på den marknadsekonomiska tankesmedjan Timbro, försöker i sin bok *Att dansa efter maktens pipa – Kultur i politikens tjänst* att formulera hur en konservativ eller liberal kulturpolitik skulle kunna se ut. Det går att vara kritisk till mycket i Johanssons bok, men han har också poänger som är värda en närmare granskning.

En av hans teser är att *kulturradikalism* och *kulturkonservatism* är ett motsatspar vars konfliktlinje skiljer sig

från politikens traditionella vänster-högerskala¹ och att dessa två konfliktlinjer korsar varandra på en mängd olika sätt i enskilda konstnärskap och konstnärliga rörelser genom historien. Även om definitionerna av radikal och konservativ i de båda kontexterna konst och politik självfallet kan diskuteras i all oändlighet, så är jag böjd att hålla med Johansson. Sambandet mellan politisk hemvist och konstnärlig radikalitet tycks svagare än vi är frestade att tro.

För att visualisera sambandet kan vi ställa upp de båda positionerna i ett koordinatsystem där den horisontella axeln anger konstnärens politiska hemvist på en vänster-högerskala, medan den vertikala bedömer dennes konstnärliga hållning och praktik på en kulturradikal/-konservativ skala.

För att klargöra skillnaderna mellan kulturradikal respektive kulturkonservativ, har jag valt att beteckna de motstående ytterligheterna på den vertikala axeln utifrån några nyckelord: jag kallar den för *PKG/TKR-skalan*.

PKG står för Politisk, Konceptuell, Gränsöverskridande. Den betecknar en konst som vill utmana traditioner, vedertagna föreställningar eller konstens materialitet och som ofta, men inte alltid, använder konsten för politiska syften.

TKR står i sin tur för Traditionell, Klassicistisk, Romantisk. Konstnärer som drar åt detta håll inspireras av och knyter an till kulturarv och tidigare epoker. De ser konsten som ett självändamål och som ett verktyg för att uttrycka känslor snarare än politisk nytta.

Den som tycker sig se likheter med koordinatsystem som används för att beskriva GAL/TAN-skalan² för politis-

ka värderingar, eller den politiska kompassen³ är inte helt ute i ogjort väder.

Självfallet ger diagrammet en mycket förenklad bild av verkligheten. Det går att påstå att en viss ideologi eller ett visst parti inte låter sig definieras längs en vänster-högerskala, eller att det finns modernare sätt att se på politiska motsättningar. Det går med rätta att hävda svårigheterna med att jämföra konstnärer från olika epoker och världsdelar, och att en människas inställning till konst såväl som ideologi kan förändras över tid. Därför bör det påpekas att alla positioner i diagrammet är baserade på mina högst subjektiva sammanvägda antaganden. Diagrammet skall till syvende och sist ses som ett tankeexperiment och ett försök att illustrera en författares tes, snarare än resultatet av vetenskaplig forskning.

Kanske går det också att dra följande slutsats: när höstens val nu närmar sig kan det vara bra att påminna sig att det knappast är möjligt att utläsa hur en konstnär kommer att rösta utifrån dennes konstnärliga gärning. ●

Jon Brunberg

Jon Brunberg är bildkonstnär och skribent. Sedan 2017 är han ordförande i Konstnärernas Riksorganisation i Stockholms län. Diagrammet publicerades i en första version på bloggen blog.maktverket.com.

1. Lars Anders Johansson, *Att dansa efter maktens pipa – Kultur i politikens tjänst* (Timbro Förlag 2017), s. 241-246

2. Oscarsson, Henrik (2017) *Det svenska partisystemet i förändring* i Ulrika Andersson, Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red) *Larmar och går sig till*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.

3. The Political Compass, www.politicalcompass.org

PKG/TKR-skalan

PKG
POLITISK, KONCEPTUELL,
GRÄNSÖVERSKRIDANDE

ILLUSTRATION: MARKUS EDIN EFTER DIAGRAM AV JON BRUNBERG

JUDY CHICAGO (f. 1939) är en pionjär inom konceptuell feministisk konst. Grundare av den feministiska konstskolan The Feminist Art Program 1970.

JOSEPH BEUYS (1921-1986) var med och grundade det politiska partiet De Gröna i dåvarande Västtyskland 1980 och utvecklade konceptet "Social skulptur".

KAZIMIR MALEVITJ (1879-1935) välkomnade den ryska revolutionen och var en av de ledande konstnärerna inom det Sovjetiska avantgardet.

ISAAK BRODSKIJ (1883-1939) var en av de tongivande konstnärerna inom den Sovjetiska socialrealismen. Känd för sina porträtt av Lenin. Rektor för Ryska konstakademien i St. Petersburg från 1934.

ARNO BREKER (1900-1991) hyllades av ledande nazister för sina nyklassicistiska skulpturer. Han utnämndes av Hitler till "officiell statsskulptör" för Nazityskland 1937.

TRACEY EMIN (f. 1963) väckte uppmärksamhet när hon i en intervju 2010 uttalade sitt stöd till det konservativa brittiska Tory-partiet.

KÄTHE KOLLWITZ (1867-1945) var djupt engagerad i det tidiga 1900-talets socialistiska rörelser och hängiven pacifist. Såg sin konst som en självklar del av sitt politiska arbete.

FILIPPO TOMMASO MARI-NETTI (1876-1944) författade *Det futuristiska manifestet* som bl.a. hyllade kriget. Nationalist. Anslöt sig till Mussolinis Fascistparti 1919.

AI WEI WEI (f. 1957) har med sin kamp för mänskliga rättigheter, ofta med konstnärliga medel, blivit något av ett affischnamn för den samtida politiska konstens mittfåra.

CARL LARSSON (1853-1919) får här representera den nationalromantiska rörelsen som vurmade för hantverks-tradition, naturromantik, nationalism och konservativa värderingar.

TIO PUNKTER OM KONST OCH POLITIK

Påståendet att kulturen har politiserats är en klyscha, skriver Sara Abdollahi, som ändå ogillar begrepp som mångfald och normkritik.

I Om man får tro ledarsidor och högerdebattörer pågår just nu en stark politisering av konst och kultur.

En som har hörts mycket under den sista tiden är Ola Wong som främst i SvD kultur har förfasat sig över såväl normkritikens normalisering på våra museer som kulturrådets vilja att bredda vilka som ska kunna tilldelas resurser.

Ska man tro Wong finns det ett hot mot självständigheten när Kulturrådet också vill stödja frågor om jämställdhet, hbtq, mångfald och tillgänglighet.

Tanken på att konsten och kulturen ska krängas in i en nyttomall ger mig en allergichock. Och om det Ola Wong påstår är sant skulle både skönhet och skörhet dö och därmed också konsten själv.

Konstnärlig frihet är nämligen själva grunden för att skapa konst som inte bara är propaganda eller uppbygglig eller gullig. Konsten måste tillåtas att få representera sig själv – och varje konstnär representera sin konst.

Frågan är hur det kan vara farligt eller ett hot att vilja bredda vilka som får tillgång till resurser och utrymme för att skapa.

Problemet är snarare att många människor lider av vanföreställningar

kring konst. Att den måste göra si eller så. Helst det just jag kräver av den. Och det gör vi hela tiden, kräver, i form av förenklade uppfattningar, käcka slogans, kort och klickvänligt, stereotyper och senaste trenden.

Men konstens fördel är att ingen kan äga den.

2 Våra blickar på konsten och vad den gör för och med oss skiljer sig.

För en tid sedan pratade jag med en konstnär som sa att man inte ska underskatta konst som terapi. Liknande tankegångar återkommer jag och mina författarvänner till när vi konstaterar att litteraturen räddade våra liv.

Tvärtom tycker författaren Joyce Carol Oates och säger att: ”Konst ska inte fungera som en snuttefilt, konst ska varken trösta eller vara konformistisk. I stället ska konst provocera, störa, väcka våra känslor, utvidga vår sympati i riktningar vi inte kan förutspå eller ens önskade röra oss kring.”

Så läste jag en intervju med Lars Norén. Han säger att vi kommunicerar för mycket. Att vi förstår för mycket av varandra och försöker dölja vilka vi är genom kass kommunikation och genom att skapa osäkerhet hos den andra.

Norén säger att han är intresserad av det som vi är rädda för att upptäcka hos varandra, och de aningar och beslut vi försöker undvika som kan få förödande konsekvenser. ”Jag är ute efter stämningar som öppnar ekokammare av möjligheter.”

Kanske är det så svårt och så enkelt.

Vi hör det vi vill höra för att slippa handskas med det svåra.

För att vi inte mäktar se den andra som hen är.

Därför avskyr jag mångfald! Jag förstår att mångfald kan vara ett användbart verktyg för att bryta homogenitet. Samtidigt är det ett begrepp som används för lättvindigt, som inte skapar riktiga möjligheter, och som stoppar in människor i en mall. För problemet är inte som Wong och debattörer som honom påstår, att mångfald är ett verktyg för politisk styrning. Tvärtom. Mångfald avpolitiserar människan och fryser fast hen i en särskild position från vilken hen ska bidra med en särskild typ av nytta: ”Detta är du” och ”var den här nytto-människan”. Den som blir mångfaldens fånge blir inte sedd för sin fulla potential. Hens skevheter skalas av. Hen blir ofarlig och en del av det som redan är istället för det som hen kunde vara och bli. En stor konstnär.

Konst förmår öppna upp våra ögon för något vi aldrig kunnat förutspå. Konst förmår veckla ut en människa. Och det kan vara både härligt och förfärligt – vi kan inte på förväg veta.

Konst och mångfald är varandras motsatser.

3 Dagens Nyheters ledarredaktion skriver 20 februari 2018 en lång text om politiseringen av kulturen. ”Politiken lägger sig som en tung filt över kulturen. De som instämmer med dagens värderingar vill inte protestera, de andra vågar inte. Förlorare är de fria konsterna”, lyder ingressen och den sammanfattar väl vad hela texten handlar om.

Man kan konstatera att också konst

och enfald är varandras motsatser (vore det inte trevligt att genast lägga ned alla ledarredaktioner och ge pengarna till kultursidorna?)

Man kan som jag vara kritisk till normkritik, tycka att den inte automatiskt leder till något bra. Men oavsett vad en del debattörer påstår är normkritik ett verktyg och inte en ideologi.

4 En del barn får med sig konsten hemifrån. Men långt ifrån alla.

En av Sveriges största konstnärer Annika von Hausswolff säger i en intervju att hon inte hade någon aning om vad konst var medan hon bodde hemma. Att hon inte fick någon näring från sina föräldrar.

Skolans roll är uppenbarligen viktig. Som barn avskydde jag allt i skolan utom svenska och bild. Jag minns fortfarande vår bildlärare Theo och hur han kallade oss för smålökar som i tredje ring förvandlades till stora lökar och hur vi både fick skriva och måla på tavlor och hänga upp i skolans korridorer. Tänk om vi inte hade haft bild som ämne.

Alla kommer inte att älska estetiska ämnen. En del barn kommer att avsky det. Men inför det som obligatoriskt skolämne igen.

Se också över de konstnärliga utbildningarna: vilka går där och vilka saknas?

5 Förväntningar på att man på grund av efternamn eller kön eller klassbakgrund ska skapa en viss typ av konst eller vara lojal mot en viss typ av estetik dödar lusten till att skapa.

Någon som gör uppbygglig konst kan lika gärna vara ett svin. På samma sätt kan någon som gör obehaglig konst vara en behaglig person. Skilj därför på konst och upphovsmakare. Skilj också på kravet på god arbetsmiljö och god konst – arbetsmiljön bör alltid vara god men inte konsten. Förbehåll konsten rätten att vara hur ondsint, elak och jävlig som den behagar.

6 Påståendet att konsten politiseras mer nu än förut är en klyscha – kanske har de debattörer som med högt tonläge beskriver mångfald, identitetspolitik och normkritik som ett hot mot konsten glömt av den plakatpolitiska era som präglade det sena 60-talet och fortsatte långt in på 70-talet. Däremot är politik alltid en integrerad del av våra liv. Vi kan inbilla oss att vi är hur opolitiska som helst. Men vi är trots allt en del av något större och det är ute i världen våra verk till slut landar och tolkas.

7 Håll konsten och kulturen fri från politiska krav. Från höger och vänster. Låt debattörer debattera. Men deras krav ska inte påverka konsten.

8 Vilka som tilldelas pengar för att skapa är en relevant fråga för att konsten inte ska stagnera och fastna i homogenitet.

9 Politikens uppgift bör vara att främja den yttrandefrihet som konsten är ett resultat av. Om inte tillräckligt mycket resurser och utrymme för detta tillhandahålls är det i förlängningen ett tecken på hotad yttrandefrihet.

10 Poeten Erik Beckman sa att: ”Böcker med påhittade saker och händelser vill jag inte veta av. Jag skulle skämmas om Auschwitz för mig blev ett ställe att fantisera kring”. Detta med att vilja veta av fantasier eller inte är olika för olika personer. Men citatet visar att vi aldrig får bli nihilister. Att etik är viktigt. Att det är fullt möjligt att skapa något helt eget och med verkshöjd utan att underminera fasansfulla händelser. ●

Sara Abdollahi

... lära kommunpolitiker upphandling av offentlig konst

En byggbransch på högvarv har inneburit mer enprocentspengar. KC Väst har skapat en konsultverksamhet som ska göra tjänstemän och politiker bättre på upphandling av offentlig konst.

Tack vare pengar från Västra Götalandsregionen via Sjuhärads kommunalförbund kunde KC Väst åren 2014 och 2015 göra satsningar för att utveckla upphandlingsprocesserna. Britta Kleberg är en av konstkon-sulterna bakom projektet:
– Vi började med att skapa

dialogmöten på förvaltningar för kultur, teknik, plan och bygg. Om en upphandling ska fungera måste alla inblandade dra åt samma håll och många gånger hade de här tjänstemännen kanske aldrig ens sett varandra.
Förutom att sammanföra olika förvaltningar arbetade

man också aktivt för att lära politiker och tjänstemän att göra bättre upphandlingar av konst.

– Det handlade om att välja hållbar konst över tid, det vill säga inte modebetonad, men också rätt material på rätt plats, minimalt underhållskrävande och rent fysiskt hållbar – ett offentligt konstverk ska precis som all annan byggnation besiktigas efter två år. Vi har också gått igenom hur avtal mellan kommun och konstnär med avseende på skissavtal och uppdrag görs juridiskt hållbara.

KC Väst ser projektet som en framgång. Medvetenheten om den offentliga konstens roll har stärkts och bland annat har två nya kommuner anslutit sig till enprocentsregeln. Men Britta Kleberg menar att det finns mycket kvar att göra.

– Många kommuner är små och tjänstemän roterar på olika platser. Helt plötsligt har du förvaltningar där kontakter och kunskaper gått förlorade så återkommande satsningar krävs innan den offentliga konstens roll har stärkts på riktigt.

Olle Niklasson

FOTO: ANNA OLSSON

V E R K

ANNA OLSSON
Matglädje med stolta bönder, 2017. Placerad i matsalen i Hökerumskolan i Ulricehamn.

MODELLEN FÖR KONSULTTJÄNSTEN ANVÄNDS AV BÅDE KC SYD OCH KC VÄST OCH BYGGER I STORT PÅ FYRA STEG

1. Prenumeration på en tjänst från Sverige Bygger, ett företag som samlar in statistik över vem som bygger vad, var, när och hur. KC Syd utvärderar runt 200 byggprojekt årligen, undantagna här blir det som faller under Statens konstråd och projekt där man erfarenhetsmässigt lärt sig att gestaltungsfrågor hamnar på hälleberget.
2. En telemarketingfirma visar fram de mest intressanta projekten – normalt en fjärdedel – och bokar möten med rätt beslutsfattare på förvaltningar och byggföretag.
3. Förhandling mellan byggare och konstkonsult där framgången hänger på konstkonsultens skicklighet och att man hittat rätt beslutsfattare.
4. Konsulten väljer rätt konstnär till den budget och det projekt man kommit fram till.

Stiftelsen Karlskoga kommuns konststipendium till Alfred Nobels minne

Stiftelsen Karlskoga kommuns konststipendium till Alfred Nobels minne har bildats genom att Karlskoga kultur – och föreningsnämnd anslagit behållningen från försäljningen av en grafikportfölj, utförd av konstnären Göran Persson, innehållande bilder från Alfred Nobels liv och gärningar, att utgöra stipendiekapitalet.

Stipendiet har företrädesvis inriktning mot grafik.
Stipendiesumman uppgår till 20.000 kr.
Till ansökan som görs i brevform, bifogas högst 10 foton av aktuella verk samt övriga handlingar och referenser sökande vill återropa.
OBS! Ej CD. Till ansökan skall bifogas upplysningar som rör bildmaterialet, såsom titel, teknik och storlek.

Ansökan skall vara Kultur – och föreningsförvaltningen tillhanda senast den 30 september 2018 och sänds till:

Karlskoga kommun
Kultur – och föreningsförvaltningen
Att. Göran Persson
691 83 Karlskoga

Se även – www.karlskoga.se

3 KM KONST I TRANÅS LÖRDAG 25 AUGUSTI 2018

Ställ ut dina verk längs med Storgatan!

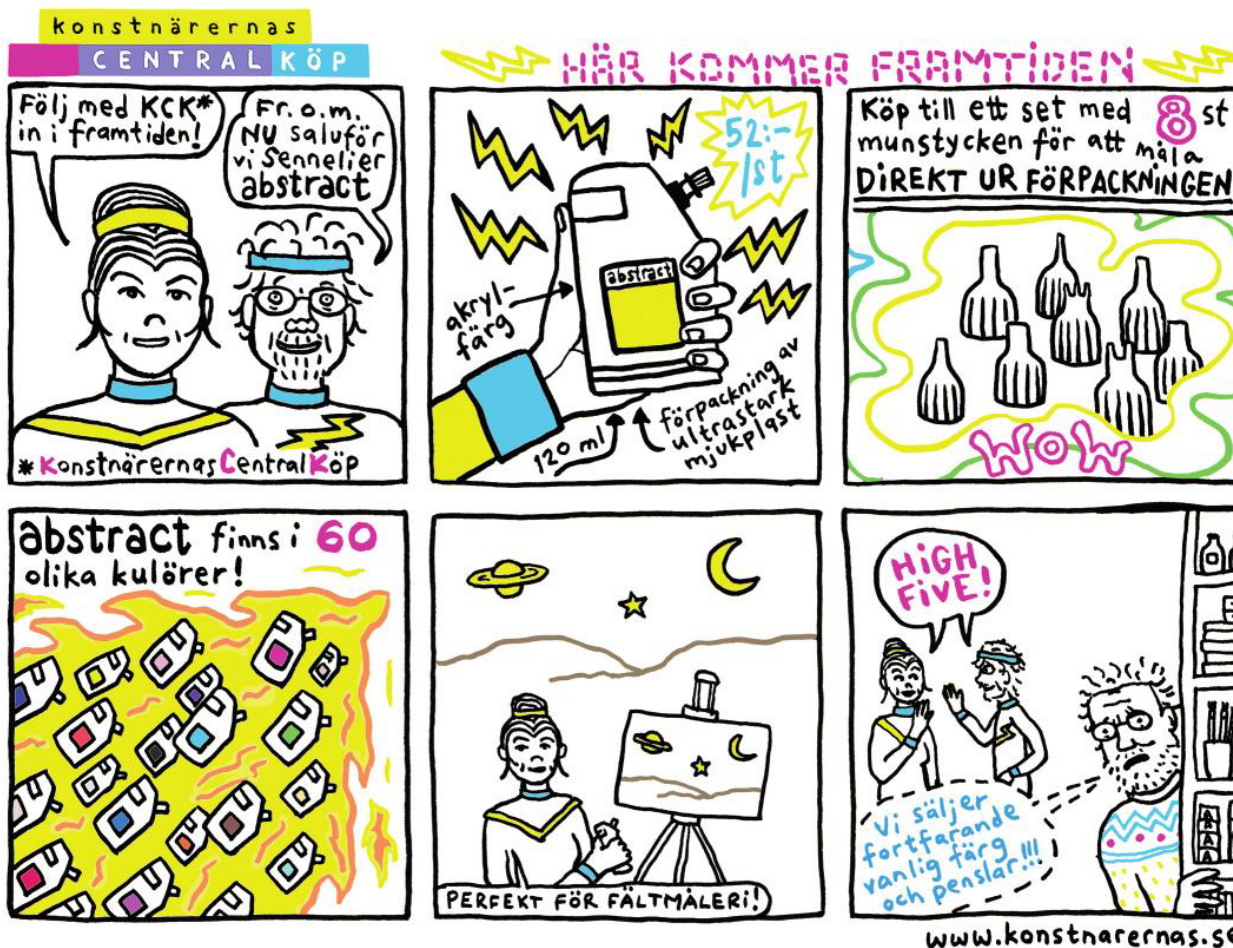
Vi utlovar spontana och givande möten med spännande och nyproducerade verk mitt i vårt gemensamma offentliga rum. Skärmar och bord tillhandahålls utan kostnad.

Välkommen!

Anmäl dig senast 7 augusti
www.konstrakan.se

TRANÅS
KOMMUN

Konstnärernas Riksorganisation.

KRÖNIKA

Vem ska företräda dig?

I år är det som bekant valår, och vi arbetar hårt för att få partierna att stärka sin konstpolitik. På kulturvalet.se kan du jämföra dina åsikter med de politiska partiernas och skicka ett budskap till den blivande kulturministern.

Ett val närmar sig också inom Konstnärernas Riksorganisation. Vårt senaste Riksmöte beslutade om ett nytt system för att utse de medlemmar som har rösträtt på Riksmötet, vår högst beslutande instans. Det innebär att alla medlemmar kan rösta fram de sammanlagt 40 personer som ingår i Fullmäktige och därmed har rösträtt på Riksmötet. Efter sommaren

kommer du kunna nominera kandidater och senare rösta på den du anser skulle representera dina åsikter på bästa sätt. Förändringen gör det lättare att föreslå och välja de medlemmar som genom sina beslut och inlägg på Riksmötet 2019 lägger grunden för bild- och formkonstnärernas villkor i framtiden och stärker på så sätt vår föreningsdemokrati.

Katarina Jönsson Norling,
bildkonstnär & riksordförande

Sanna Svedestedt Carboo,
konsthantverkare och vice riksordförande

SÅ HÄR FUNKAR DET

Fullmäktige företräder medlemmarna på Riksmötet. Det finns totalt 40 fullmäktigemandat, fördelat på fem valområden. Fullmäktige har ensam beslutsrätt under Riksmötet där bland annat ny riksstyrelse väljs.

1. Alla medlemmar har möjlighet att nominera

Mellan den 1-30 september har du möjlighet att nominera medlemmar från hela landet som kandidater till fullmäktigevalen på www.kro.se. Nominering sker via ett digitalt formulär där de nominerades för- och efternamn och e-postadress ska uppges. Du kan beställa en nomineringsblankett om du föredrar att skicka in dina nomineringar med post.

2. Valberedningen upprättar röstlistor

Riksvalberedningen sam-

manställer nomineringarna och senast den 10 december offentliggörs röstlistor för respektive valområde. Valberedningen ska på varje röstlista förorda lika många kandidater (ordinarie och ersättare) som det finns fullmäktigemandat inom valområdet. På röstlistan kommer kandidatens kön, ålder, yrkestitel, kommun samt eventuella förtroendeuppdrag inom organisationen framgå.

3. Alla medlemmar har möjlighet att rösta

Mellan den 10-31 januari har du möjlighet att rösta fram Fullmäktige på www.kro.se. Du kan endast rösta på kandidater i ditt eget valområde, så många som det finns valbara fullmäktigemandat i valområdet. Du kan beställa en röstningsblankett om du föredrar att skicka in dina röster med post.

4. Valberedningen offentliggör valresultatet

Senast den 28 februari ska valresultatet och de som valts till Fullmäktige kallas till Riksmötet 2019.

Mer information om Fullmäktigeval publiceras på www.kro.se

Valberedningen 2019

Riksvalberedning utgörs av: Alexandra Hedberg, Amanda Cardell, Gunilla Samberg, Johan Wingestad, Lena Willhammar, Sahar Burhan och Odd Larsson. Kontakta gärna valberedningen om du har förslag på personer till Riksstyrelsen! val@kro.se eller 08-54 54 20 80.

JURISTEN SVARAR **Vilken moms gäller för mig?**

Den här tiden på året är det många som sitter med sin momsdeklaration. Frågorna är många, och svaren inte alltid så självklara. I Sverige har vi tre moms nivåer: 6%, 12% och 25%. Inom bild- och formområdet finns det vidare ett viktigt undantag vad gäller moms, då konstnären säljer sina egna konstverk och försäljningen under ett beskattningsår är lägre än 336 000 kr. I princip kan du därför behöva hantera fyra olika nivåer. Denna sistnämnda regel gäller även om en konstnär dödsbo säljer verk. Konsthantverk och så kallad brukskonst faller dock alltid under 25% momssatsen. Likaså skulpturer och textila verk som tillverkas i en upplaga på fler än åtta exemplar.

Varför konsthantverk, verk som produceras i en upplaga på fler än åtta och så kallad brukskonst faller under den

högre momssatsen kan tyckas irrationellt. Hänvisningar till ”vanligt hantverk” och hantverk ”med karaktär av handelsvaror” kan likaså uppfattas om värdeladdat, liksom differentieringen av verk som utformats för att ha en praktisk funktion (brukskonst).

Sofie Grettve

Jurist Konstnärernas Riksorganisation

Konstnärernas Riksorganisation träffade genom KLYS nätverk för skattefrågor den utredare som fått i uppdrag av Skatteverket att undersöka de olika momssatserna på kulturområdet. Vi framförde bland annat ett önskemål om förenklade regelverk, och behovet av en så kallad kultur moms – en lägre skattesats, som skulle gälla oavsett om det var konstnären själv som sålde sina verk eller ett galleri, och oavsett om verket skapats i en upplaga på fler än åtta exemplar eller har en praktisk funktion.

Förändringar tar tid, men likväl är det viktigt att fortsätta arbeta för att samtliga konstformer får en så fördelaktig behandling som möjligt, och för att reglerna förenklas. ●

INBJUDAN

ÖPPNA SINNEN **HÖSTSALONG** JURYBEDÖMD **14-16/9, 2018**

Öppna Sinnen inbjuder alla verksamma konstnärer i Sverige. Utställningen är på **Solsäter i Räng**, strax utanför Höllviken. Alla tekniker är välkomna inom bildkonst och skulptur.

På www.oppnasinnen.se finner du all information.

Här kan du även ladda ner inbjudan i pdf format.

Öppna Sinnen är en ideell förening och ett nätverk för konst & kultur. Vi är verksamma på Söderslätt i sydvästra hörnet av Skåne. Vi har över 300 medlemmar.

Öppna Sinnen
– för konst & kultur –

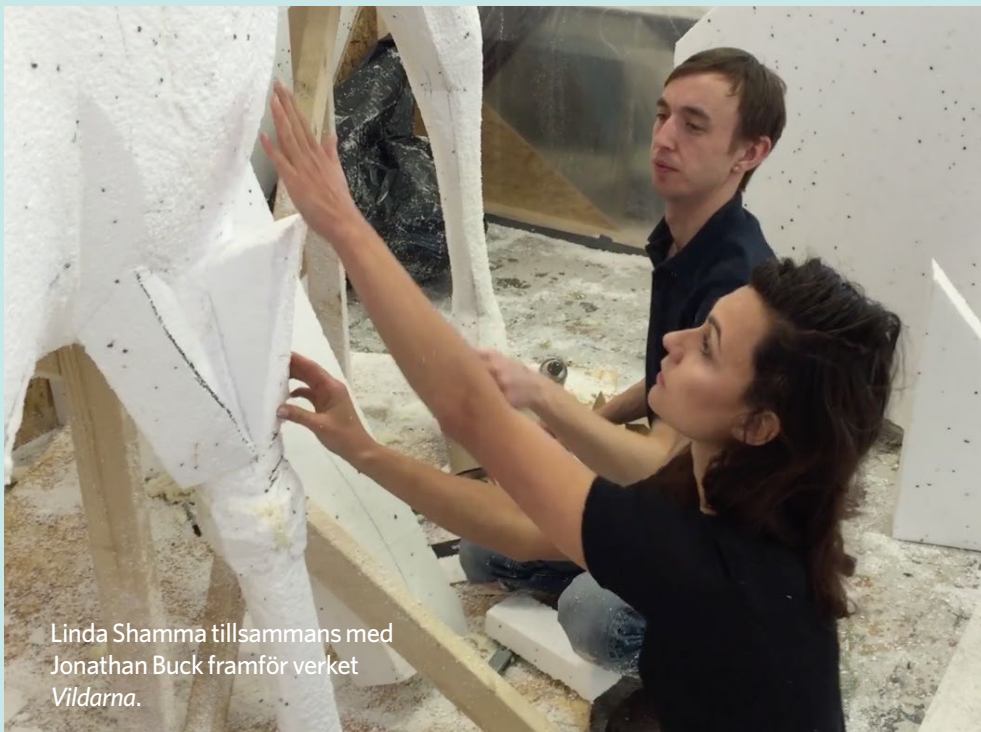
KONSTNÄRSSTIPENDIER

Gun och Åke G Selins stiftelse delar ut stipendier till verksamma eller pensionerade konstnärer (målare) samt författare verksamma i f.d. Älvsborgs län. Minimiålder för sökande är 21 år och sista ansökningsdatum är 15 september. Även tidigare mottagare är välkomna att söka.

För ytterligare information och Ansökningsblanketter v.g. kontakta:

Christina Backman
Backman Consulting AB,
Erik Dahlbergsgatan 11 B,
41126 Göteborg
christina@backmanconsult.se

Konstnärernas Riksorganisation.

Linda Shamma tillsammans med Jonathan Buck framför verket *Vildarna*.

FOTO: CARL MAGNUS WERNER

Varmt välkommen till Konstnärernas Riksorganisation, Linda Shamma!

TRE FRÅGOR TILL EN AV VÅRA NYASTE MEDLEMMAR.

Hur ser din konstnärliga praktik ut?

– De senaste åren har jag främst arbetat med konst för olika typer av offentliga platser. I det arbetet utgår jag ofta ifrån platsens förutsättningar och varierar material och tekniker.

Vilka politiska åtgärder skulle främja dina möjligheter att vara konstnärligt yrkesverksam?

– Som konstnär gynnas jag av att det finns medel för konsten. Konsten måste ses som en del av samhällsrum-

met. Det politiska klimatet är tufft idag och det är viktigt att det finns resurser som gör att konsten kan verka så fritt som möjligt under dessa förhållanden, för oss konstnärer såväl som för samhället i stort.

Vad hoppas du få ut med ditt medlemskap i Konstnärernas Riksorganisation?

– Organisationen är viktig eftersom den ger stöd i juridiska processer. Den möjliggör även en dialog konstnärer emellan och utåt i frågor om hur branschens villkor ser ut och kan förbättras.

Inspireras av: Det är sällan jag inspireras av konst men nyligen besökte jag Banksys hotell i Betlehem och fastnade för några detaljer/verk.

Bli medlem i
Konstnärernas
Riksorganisation!
www.kro.se

Juridisk rådgivning i sommar

Vår fantastiska jurist Sofie Grettve slutar i juni på Konstnärernas Riksorganisation för att börja nytt arbete med följerätt på Bildupphovsrätt. Vi önskar henne lycka till med sitt nya uppdrag och är glada att hon fortsätter jobba för konstnärernas villkor. Från och med den 11 juni kommer Elisabeth Sahlin, vår tidigare jurist, att svara på våra medlemmars frågor tills ny jurist rekryterats. Den juridiska rådgivningen håller semesterstängt från och med 25 juni och öppnar igen 6 augusti.

Samtal på Youtube

Nu finns både de konstpolitiska samtalen på World Art Day 2018 och samtalet *Genierna på Konstskolorna* på vår youtube-kanal. Sök Konstnärernas Riksorganisation.

Politikveckan i Almedalen

Av kostnadsskäl medverkar Konstnärernas Riksorganisation i år bara på ett seminarium i Almedalen om den konstnärspolitiska utredningen. Katarina Jönsson Norling debatterar utredningen på ett KLYS-seminarium.

Remisser på kulturplaner

De nya kulturplanerna i Uppsala län, Västmanland, Kalmar län och Gävleborg har kommenterats i remissvar av Konstnärernas Riksorganisation på riks- och länsnivå. Läs här: kro.se/rapporter-remisser.

Är konst och kultur viktigt för dig?

Valkompassen: Jämför dina åsikter om kulturpolitiken med riksdagspartiernas.

Uppropet: Skicka ett budskap till den som blir kulturminister efter valet 2018.

www.kulturvalet.se

HILMA AF KLINT: De tio största nr 7. "Mannaåldern", 1907. (Beskuren).

.K.H.
.V.C.

KKV riks

Konstnärernas
Riksorganisation.

SVERIGES KONSTFÖRENINGAR

Svenska
Konstnärersförbundet

Bildupphovsrätt

Bildupphovsrätt företräder nära 100 000 bild- och formkonstnärer i hela världen. Vi skapar avtal för ersättning och ser till att kulturskapare får betalt när deras verk används. Bildupphovsrätt i Sverige drivs utan vinstintresse.

ÅSA BERNDTSSON

På IT-fronten intet nytt

Under vårvintern har kritiken mot flera av de stora internetaktörerna tilltagit. Facebooks grundare Mark Zuckerberg har förhörts av Kongressen i USA och i Europa ställs krav på att Google ska avkrävas utgivaransvar.

Bildupphovsrätt har tillsammans med våra internationella syskonorganisationer länge påtalat problemet att nätföretagen slipper undan ansvar för innehållet på deras plattformar. Nu när detta drabbar fler områden är det förhoppningsvis början på slutet för nätjättarnas ansvarslösa attityd. Hittills har de vägrat att teckna licenser med upphovsmannaorganisationerna. Nu finns förslag på EU-nivå som, om de genomförs, skulle förbättra för alla upphovspersoner och deras organisationer. När följderna av det som våra medlemmar vetat om länge blir uppenbara för fler blir det omöjligt för politiker att undgå åtgärder. Konstnärer har som vanligt det modesta kravet att få betalt när deras verk används, ska det vara så svårt?

Bildupphovsrätt satte ner foten när det gällde Wikimedias ansvarslösa agerande. Avgörandet är ett viktigt verktyg i arbetet med att få till avtal med fler aktörer på internet. Domen är även en stor hjälp att förändra synsättet, från att det är den som laddar upp bilder som är ansvarig, till att

det istället är plattformen som möjliggör uppladdningen som i själva verket ska ha huvudansvaret. Det går inte att säga som Facebooks Nordenchef ”Ni som använder våra plattformar, ni äger datan. Inte Facebook, punkt slut” (SR 12/4 2018).

Hur kan man då sälja data som man inte äger som Facebook gjorde till Cambridge Analytica? Dessutom är det inget nytt att nätföretagen säljer uppgifter. De hävdar att de bara är transportörer men det är och har aldrig varit sant.

Digitaliseringsminister Peter Eriksson (MP) menar att det är rimligt att Google och Facebook tar ett större ansvar för vad som sprids i deras kanaler. Om de inte gör något själva vill han se förändrad lagstiftning (Altinget 10 april). Detta kunde Peter Eriksson och andra politiker framfört långt tidigare, den nuvarande situationen har sin grund i politiska beslut fattade under nittio- och nollnolltalet. Prioritera upphovsmannaorganisationernas krav i EU, de har framförts under många år samtidigt som Google och Facebook med flera inte visat något intresse i frågan. Lagstiftning är enda vägen att få ordning på förhållandet mellan nätjättar och upphovspersoner. Det börjar politiker som Peter Eriksson äntligen förstå.

Åsa Berndtsson

Nu kan du registrera in verk för att få IV

Du som har sålt ett verk exempelvis till en kommun, kyrkan, ett landsting eller en statlig institution kan ha rätt till en ersättning för att verket visas för allmänheten. Det kallas för individuell visningsersättning och är ett statligt anslag som Bildupphovsrätt ansvarar för att betala ut. För att få IV-ersättningen måste

du registrera dina verk innan den 15 september varje år. Du behöver inte vänta, redan nu kan du registrera dina verk. På vår webbplats finns frågor och svar om ersättningen samt en instruktionsvideo som visar hur enkelt du gör din ansökan. Pengarna betalas ut till jul.

Ellinor Perlefeldt

Utbetalningar

Maj: SVT/UR

Juni: Följerätt

September: Reproduktion

INDIVIDUELL VISNINGERSÄTTNING

Ersätts: Verk som ägs av svenska statliga, landstings- och kommunala myndigheter. Lokalägande aktiebolag som ägs av stat, kommun eller landsting omfattas om myndighetsverksamhet pågår i lokalerna. Museer omfattas i de flesta fall. Statliga verk, bostadsbolag, bostadsföreningar, kyrkor, Folkets hus, Våra gårdar och Bygdegårdarnas riksförbund.

Ersätts inte: Ideella organisationer och medlemsföreningar. Statliga aktiebolag. Privat inköpta skulpturer som placerats "ute på stan". Fastighetsbolag som endast har kommersiella lokaler. Scenografi, utställningar, modellbyggen och vandringsutställningar. Arkitektur, design och formgivning. Illustrationer/uppdrag som gjorts med mångfaldigande som syfte. Konstverk som gjorts för exemplarframställning. Kortvariga konsthändelser som till exempel is-, gräs- och eldskulpturer.

KONSTNÄRSNÄMNDEN

SÖK ASSISTENTSTIPENDIUM

Assistentstipendiet ger dig möjlighet att utvecklas genom att arbeta med en mer erfaren kollega.

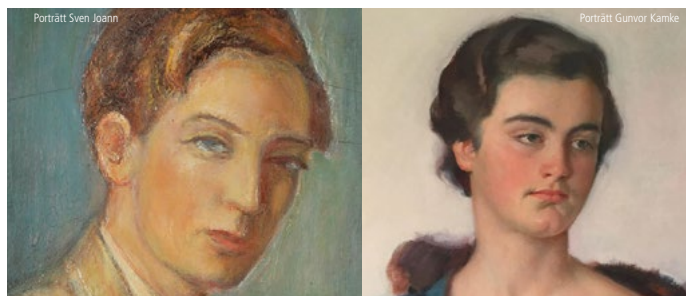
Stipendiet är på 100 000 kr och du förväntas arbeta halva tiden som assistent och halva tiden med din egna konstnärliga verksamhet.

Läs mer på:

www.konstnarsnamnden.se

Ansökningsperiod:
24 augusti - 26 september

K

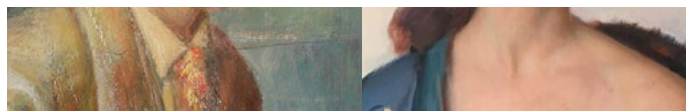
GUNVOR KAMKES & SVEN JOANN'S MINNESFOND

Utlyser ett stipendium på 70 000 kr

Enligt stadgarna ska stipendiet ges konstnär, eller i andra hand författare. Sökande med anknytning till Kronobergs län har förtur.

Ansökan skickas till Stiftelsen Gunvor Kamkes och Sven Joanns minnesfond, c/o Kulturparken Småland, Södra järnvägsgränd 2, 352 29 Växjö, och ska vara framme senast onsdagen den 20 augusti 2018.

Upplysningar om stipendiet lämnas av Nicolas Hansson, tel. nr 0470-70 42 03, nicolas.hansson@kulturparkensmaland.se

87 miljoner kronor insamlat till rättighetshavarna

Bildupphovsrätt samlar löpande in ersättning för medlemmarnas räkning. Utbetalningar görs vid sex tillfällen per år: i mars, maj, juni, september, november och december. Några av de ersättningar vi administrerar har även icke-medlemmar rätt till och kan därför sökas av och fördelas till alla skapare av visuella

verk. Bildupphovsrätts totala intäkter för 2017 blev 87,3 miljoner kronor vilket är en ökning från föregående år med 8 miljoner kronor. I vår årsredovisning kan du läsa mer om de ersättningar som fördelats föregående år. Årsredovisningen finns publicerad på bildupphovsratt.se

Ellinor Perlefelt

Meddela oss

Skicka in dina nya uppgifter när du flyttar, byter bankkonto och/eller byter e-post så att du inte missar utbetalningar eller annan bra information.

Vill du synas på vår webbplats?

Vi vill visa för allmänheten vem upphovsrätten finns till för. Därför söker vi bilder på konstnärer i arbete. Du som vill vara med, hör gärna av dig till bildupphovsratt@bildupphovsratt.se

Varje droppe färg i avloppet är en droppe för mycket

Du kan bidra till en bättre miljö genom att välja att måla med kadmiumfria färger och ta hand om dina färgrester på rätt sätt.

Mer information om hur du målar miljöanpassat finns på www.kappala.se

KÄPPALA
För renare sjöar och skärgård

När du har en utställning i Oslo
När tavlorna välter i lastbilen
När du spiller kaffe på datorn
När nån snor dina alster
När nån nallar din smartphone
När nån snubblar in i din skulptur
När du trampar på en spik
När nån trampar på din spik
När du hamnar i rätten
När du hamnar på sjuken en tid
När du flänger på jobb i Berlin
När du får en vattenskada i ateljén
När det brinner i knutarna

Rätt skönt att ha allt försäkrat

Ring 08-440 54 40 eller besök gefvert.se

Gefvert

Fine Art By
Kreatima
KONSTNÄRSMATERIAL SEDAN 1940

**Nu har vi skapat ett särskilt rum för vårt
premiumsortiment. Varmt välkommen in i ateljen!
Besök panduro.com och klicka på Fine Art i menyn.**

Här finns allt som hjälper dig att skapa mästerverk,
allt från kvalitetspenslar till de senaste nyheterna
från välkända varumärken som Faber-Castell,
Derwent, Golden, Winsor & Newton med flera.

Eller besök vår butik: Kungsgatan 58, Stockholm
Öppettider: Vardagar 10–19, lördag 10–17, söndag 12–16

**NYMATERIALISM / ABDOULAYE
KONATÉ, ANDREA BÜTTNER, ANDREAS
ERIKSSON, BRITTA MARAKATT-LABBA,
ELLEN LESPERANCE, ÉVA MAG, FRANCIS
UPRITCHARD, KATRINE HELMERSSON,
LEE MINGWEI, PETRIT HALILAJ,
SHEILA HICKS, THEASTER GATES
5 SEPT —→ 11 NOV**

**DORA GARCIA / LOVE COMES FROM
THE MOST UNEXPECTED PLACES
ÖPPNAR 5 DEC**

**PETER LIVERSIDGE /
WORKING TITLE
ÖPPNAR 5 DEC**

BONNIERSKONSTHALL

Torsgatan 19, Stockholm bonnierskonsthall.se